Массо а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Ера 7 август № 63 (2229) 1958 шу

Мах 20 кеп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областен комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган.

Советски наха, доккхача китайски халкъо, низ болча социалистически лагера юкъе доагIача дерригача халкъаша Iалаьмате чIоагIа дегашта тоам хинна тIаийцар Н. С. Хрущеви Мао Цзэ-дуни вIашагIкхетарах йола коммюнике

Н. С. Хрущеви Мао Цзэ-Дуни вIашагIкхетарах йола КОММЮНИКЕ

1958-ча шера июль бетта 31-ча дийнахь денз август бетта 3-ча денга кхаччалца Пекине вIашагIкхийтта хиннаб Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета Хьалхара секретарь а, СССР Министрий Совета Председатель а вола Н. С. Хрущеви Китая Коммунистически партен Центральни Комитета Председатель а, Китайски Халкъа Республикан Председатель а вола Мао Цзэ-дуни.

Ужаш вIашагIбетталуча метте тIахиннаб:

Советски оагIонгахьара — СССР-а обороная министр, Советски Союза маршал Малиновски Р. Я., СССР-а доазол дехьарча гIулакхий министра декхараш кхоачашдеш цун когаметта вола Кузнецов В. В., ССКП ЦК член Пономарев Б. Н.

Китай оагIонгахьара — Паччахьалкхен совета премьер Чжоу Энь-лай, Паччахьалкхен совета премьера заместитель а оборонан министр а вола маршал Пын Дэ-хуай, Паччахьалкхен совета премьера заместитель а доазол дехьарча гIулакхий министр а вола Чэн И, Китая Коммунистически партен ЦК секретариата член Ван Цзя-сян.

ХIанз укх сахьате дунен халкъашта юкъе латта гIулакхаш массайолча оагIорахьара чIоагIа цIенача дагареи Iимерзеи дийца а дийцаь, оагIонаша белгал а даьккха бакъдир, дунен халкъашта юкъерча хIанзарча хьала кертерча а лоархIамерча проблемех, Советски Социалистически Республикай Союзаннеи Китайски Халкъа Республиканнеи юкъера доттагIал, цхьоагIо, вIаши гIодеш хилар кхы дIахо а чIоагIдарах, хIаьта иштта дунен халкъашта юкъера проблемаш машарца къоастадара а дерригача дунен тIара машар лорабара а тIехьа шоаш цхьана лоаттабе безача къовсамах а шоашта хеттараш диззаь цаI хилар.

Шинна а оагIоно, цхьаккха саг юкъера ца къасташ бакъду, СССР-аи Китайски Халкъа Республиканнеи социализман лагера кхыча мехкашца а, хIаьта иштта машар хьашт долаш йолча еррригача паччахьалкхенашца а, дерригача халкъашца а цхьана доккхий хIамаш карагIдаьнна хилар дунен халкъашта юкъера кхоххам лаьгIбареи машар лорабареи даькъе. СССР-ои Китайски Халкъа Республикои лелаеш йола машара политика дерригача мехкашкарча халкъаша тIа-тIа дукхагIа хьаллоацаш а, царна дукхагIа езалуш а я. Дунен машара гIулакх чIоагIдара даькъе хIара денна дукхагIа лоархIам болаш хул Инди, Индонези, ВIашагIкхийтта Iарбий Республика, дунен тIара халкъаш вIаши гIулакх а долаш машаре дахилга кхайкадеш йола Азен, Африкан, Американ, Европан кхыйола паччахьалкхенаш а халкъаш а. Машара низаш цIаккха бIарга ца дайннача тайпара чIоагIа дегIадаьхкад массайолча метте.

Вай шинна мехкашкарча халкъашта а кхыча дерригача халкъашта а ма эшшара, дика кхетаеш а лартIа а йолча цу политиканна нийсса бIастамгахьа доагIа гIулакхаш леладеш, машаре дахара а вIаши гIулакхаш леладара а духьал гIерташ, йоккхийча паччахьалкхений правительствашта керте латтарий совещани вIашагIтохилга къар ца луш юхадетташ, керда тIом кийчбелга сихдеш, халкъаш машаре дахарна кхерам тувсаш да США-н монополистически группаш керте латташ дола империалистически агрессивни гIозараш. Машара, демократен, къамаш шоай лоIамах хилара, социализман моастагIий хинна дIаэтта, агрессивни тIема-политически блокаш вIашагIъеххаш, дерригача дунен тIа шоай тIема базаш ехкаш, кхыча мехкий чурча гIулакхашта тIа-тIа гIожагIа, бIехагIа чугIерташ да уж империалистически низаш.

Укх тIеххьарча хана Ливанаи Иорданенеи духьал США-си Англеси яьча герзашцарча агрессес а, хIаьта иштта цар Иракски Республиканнеи ВIашагIкхийттача Iарбий Республиканнеи тIема низаца беча кхерамаша а чIоагIа совбоакх Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоален районера кхоххам, тIа-тIа чIоагIагIа хулийт тIом хиларна бола кхерам, цох хьадоагIа дерригача мехкашкара халкъаш, уж харц а беш, царна духьал хилар.

СССР-ои Китайски Халкъа Республикои чIоагIа харцду США-си Англеси, Юхерча а Юкъерча а Малхбоален районе даь гIожа агрессивни гIулакхаш, хьадех, вIалла тIехьа ца а доахаш, Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале этта хьал дувца йоккхийча паччахьалкхений правительствашта керте латтарий совещани гулъелга, хIаьта иштта хоадам боллаш хьадех, Iалаьмате чехка США бIу Ливанереи Англен бIу Иорданереи арабоаккхилга а.

СССР-ои Китайски Халкъа Республикои хоадам боллаш хьаллоац ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан, Иракски Республикан, Iарбий кхыча мехкий халкъаша лоаттабу нийсхон къовсам а, хIаьта иштта Азерча, Африкерча, Латински Америкерча халкъаша дIахьу къамий мукъале бахьанара болам а.

Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьа а дунен кхыча районашка а латтача гIулакхаша хьахьокх, къамий—кортмукъален болам юхакъовлалургбоацаш хилар, колониализман зама юхайоагIаргйоацаш дIаяха хилар, истори дегIаахара духьаллатташ дола колониальни доал тIадита а юхаоттаде а гIертаро машара гIулакха зе деш хилари чаккдарг ца хилари.

Дунен мехкашта юкъе хIанз этта хьал бахьан долаш Азереи Европереи шинна а оагIонна гучадувлаш латтача цхьадолча лоархIамегIарча дешашта массаоагIорахьара дага а яьнна, бокъонца раьза а йолаш барта енай шаккха а оагIув агрессена духьала къовсам лоаттабарна а машар Iалашбарна а де дезача гIулакхий хьакъехьа.

Советски Союзои Китайски Халкъа Республикаси шоай йиш мел хур дергда дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбарнеи кердача тIема зуламаш юхатохарнеи. Шинна оагIоно цIаькха а дIакхайкаду, дунен тIа мелдолча мехкашкарча халкъий шоай хьаштдоллаш йола социально-политически система харжарна йолча бокъон сийде дезилга; тайп-тайпара общественни системаш йола паччахьалкхенаш дунен тIарча дукххача халкъаша къоабалъяь тIаийца йолча цIи хезача пхе принципага хьажжа машарца яха езилга; деррига дунен халкъашта юкъера къовсаме дешаш переговораш ярца машар тIехь къестаде дезилга; халкъаша шоай вIаший юкъера гIулакхаш кхетадарна новкъостал деш а дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбеи машар Iалашбеи аьнна лаьцача наькъа дизза жоп луш а дола экономически культурнии гIулакхаш тайп-тайпарча мехкашта юкъе, вIаший пайданагIа долча а машар тIехь яхь лоаттаергйолча а ларда тIа дегIаахар могаде дезилга.

ХIанз укх сахьата машар Iалашбарнеи чIоагIбарнеи эшаш дола эггара кертера декхар да герз кIезигдара, атомнии водороднии герза тохкамаш делга соцадара а из дIадаккхара а хьакъехьа, еррига тIема группировкаш а кхыча мехкашка яхкаь тIема базаш а дIаяхара хьакъехьа, машареи юкъарча кхерамзени пакт вIашагIйоллара хьакъехьа паччахьалкхенашта юкъе барт вIашагIболлар.

Бакъда тIом ца хилийта йиш ярий яхаш дола дош, машар безаш долча халкъашта дагалаттача дикача уйлаехи цар шоай цхьан оагIорахьара низ кхоачар дарахи чаккдоалаш дац. Малхбузехьарча державай агрессивни гIозараша хIанзалца йолча хана машар Iалашбара гIулакха цхьаккха хIама де ца тигарал совгIа, дунен халкъашта юкъера кхоххам кхы тIа а бикъбу, адамаш тIемо хIалакдергдолча оттаду. Цхьабакъда уж ховш хила беза, нагахьа санна тIемца мара уйла йоацаш болча империалисташа халкъех тIом хьоарчабойя, машар безацш кортамукъале езаш мел йолча паччахьалкхенашеи халкъашеи, цаIаш хинна айхха вIашагIа а кхийтта, империалистически агрессораш кхы цIаккха хургбоацаш дIабоахаргболга а дуне мел латт бохаргбоацаш дерригача дунен тIа машар чIоагIбергболга а.

Шинна а оагIоно чIоагIа раьза а болаш белгалду, Советски Союза Коммунистически партенеи Китай Коммунистически партенеи юкъе, Советски правительствоннеи Китайски Халкъа Республикан правительствоннеи юкъе, вай мехкий халкъашта юкъе вошал тIехь дола доттагIлен гIулакхаш, масса оагIорахьара цхьана къахьегареи вIаший новкъостал дареи гIулакхаш толамца тоалуш хилар а тIа-тIа дукхагIа чIоагIлуш хилар а. Сихха дегIаухаш латт шинна мехка экономика, денгара ди массаза доала чIоагIлу цар низ. Шинна а мехко цхьатаррарча бокъонийи доттагIлен тIехь деча новкъосталеи ларда тIа хьалъеш йола цхьоагIои цхьана къахьегари бахаргбола сийлахь-боккха низ ба. Цу цхьоагIонои цхьана къахьегарои гIо-новкъостал ду шаккха а мохк социализмангеи коммунизмангеи бодача новкъа сихха бахара даь а ца Iеш, ерригача социалистически лагера низ чIоагIбарна а.

Шинна а оагIоно лаьрхIад, вай мехкашта юкъера массаоагIонгахьара цхьана къахьегилга дIахо йодача хана а мамогга дегIаахар Iалашде, социалистически лагера барт-цхьоагIо, машар безаш мелйолча паччахьалкхенашцеи халкъашцеи кхотаденна хилар кхы а дукхагIа чIоагIде, хIаьта раьза а болаш, белгалдир дувца мел оттадаьча дешашта шоаш барта баьхка хилар.

Шаккха а оагIув йизза барта я Советски Союза Коммунистически партенеи Китая Коммунистически партенеи хьалхашка латтача дешашта. Нокъазара яргйоацаш йола шинна а марксистско-ленински партен цхьоагIо вай юкъара гIулакх белггала котдаргхиларах даиман а бола тешам ба.

Советски Союза Коммунистически партеси Китая Коммунистически партеси хадданза лораергья из сийдола цхьоагIо, марксизман-ленинизман никъ цIена дIабахьара тIехьа къовсам лоаттабергба, коммунистически болхлойи партей Московски Декларацен принципаш кхоачашъергья, хIаьта цу тайппара коммунистически болама юкъерча керттерча кхерама — ревизионизма духьала къахетам боаццаш къовсам а лоаттабергба. Из ревизионизм къаьгга хьагучаяьннай Югославен коммунистий Союза програм тIа.

Шаккха а оагIув боккъонца дог тийша я денгара ди массаза доала дегIаухаш латта машареи социализмани низаша хьалхашкахьа дIабеча наькъа тIара еррига духьаленаш йохаергхиларах а сийлахьйоккха котало йоаккхаргхиларах а.

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. ХРУЩЕВ.

Китая Коммунистически партен Центральни Комитета Председатель, Китайски Халкъа Республикан Председатель МАО ЦЗЭ-ДУН.

Н. С. Хрущеви Мао Цзэ-дуни вIашагIкхетарах йолча коммюнике тIа кулгаш яздар

Пекин. 3 августа. (ТАСС). ССКП ЦК хьалхара секретарь, СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви КПК ЦК Председатель, Китайски Халкъа Республикан Председатель Мао Цзэ-дуни тахан делкъханна, 31 июле—3 августа Пекине вIашагIкхетарах йолча коммюнике тIа кулгаш яздаьд.

Коммюникена кулгаш яздаьчул тIехьагIа новкъосташа Н. С. Хрущевси Мао Цзэ-дунеи чIоагIа кулгаш лийцар.

Кулгаш яздеча хана тIабар: советски оагIонгахьара — Н. С. Хрущевца хинна СССР-а оборона министр Советски Союза маршал Р. Я. Малиновски, СССР-а кхыча мехкашкарча гIулакхий министра декхар кхоачашдеш, цун кога метта вола В. В. Кузнецов, ССКП ЦК член Б. Н. Пономарев, ишта кхы СССР-а гIулакхашта КНР временни поверенни вола С. Ф. Антонов; Китайски оагIорахьара—КПК ЦК председателa заместителаш Лю Шао-ци, Чжоу Эн-лай, Чжу Дэ, Чэнь Юнь, Линь Бяо КПК ЦК генеральни секретарь Дэн Сяопин, КПК ЦК политбюро членаш Пын Дэ-хуай, Пын Чжэн, Чэнь И, КПК ЦК секретариата членаш Ван Цзя-сян, Хуан Кэ-чэн членалла кандидаташ Ян Шан-кунь, Ху Цяо-му.

Новкъост Н. С. Хрущеви цунца хиннараши Пекине кхаьчар «ТУ-104» яхача самолетаца 31 июле.

Аэродроме царна духьал баьхкабар: КПК Центральни Комитета Председатель, Китайски Халкъа Республикан Председатель новкъост Мао Цзэ-дун, новкъостий Лю Шао-ци, Чжоу Эн-Лай, Чжу Дэ, Чэнь Юнь, Линь Бяо, Дэн Сяо-пын, Пын Дэ-хуай, Пын Чжэнь, Чэн И, Ван Цзя-сян, Хуан Кэ-чэн, Ян Шан-кунь, Ху Цяо-му. Хьаьшашта духьала венанавар СССР-а гIулакхашта КНР временни поверенни вола С. Ф. Антонов а.

Республикерча нефтяникаша бархI бетта йола план кхоачашъяьй

ДукхагIа мехкдаьтта ле дукха езача Даьхенна! Цу лозунгаца берригa низ тIа а бахийта къахьегаш ба совнархоза газовойи мехкдаьтта доаккхачеи промышленноста специалисташи, болхлойи. Республикерча промысловикаша производственни котало яьккхай — укх деношка йиллача ханал хьалха бархI бетта лаьрхIа мехкдаьттеи попутни гази яккхара план кхоачашъяьй. Цо торо хулийт скважинашка хьожалга тэаде, кердача моттигашка фонтанни хьисапе мехкдаьтта даккха, хьалха латта технологи юкъе яхьа. ВорхI бетта бурув тохаши кийчъеши хинначара шовзткъа скважина болх бе дIайолаялийтай планах 38 мара йоацача, хIаьта планах 27 хиннача метте сецаь 31 скважина а йолаялийтай.

Промыслашка шерра йолаяьй шозлагIа йола эксплуатацен методаш. Иштта, пласташта искусственни низ, (хий, газ, фо чудахар) тIабахийтари эзар гаргга геолого-технически мероприятеш яри бахьан долаш ворхI бетта даьккхад 280 эзар тоннал дукхагIа Iаьржа дошув. Цу дерриганеша торо еннай юккъера лаьрхIача дени-буси доаккхаш дола мехкдаьтта соахка цу хана даьккхачул 16,4 проценти, хIаьта попутни газ — 140 эзар кубометри дукхагIа даккхар.

Мехкдаьтта доаккхача къахьегама овсарал планал 12,1 процент лаккхъеннай. ХIара мехкдаьтта тонна мах лохбарна къовсам лелабеш ба промысловикаш. Цунах ах шера мехкдаьттах дIабода мах лохбарах совнархоза деррига а мехкдаьтта доаккхачеи газовой промышленностеи управлене гIолла кходаьд 13,3 млн. сом ахча.

ТIехдика хьоахамаш даьхад ийс бетта йолча планал тIех итташ эзараш тонн коача доагам даьккхача Сунженски нефтяникаша. Иштта дика болх бу «Октябрьнефтеи» «Малгобекнефтеи», «Старогрознефтеи», промысловикаша а. Шоай къаьнача площадий резерваш дика лелае харца шу доладелча денз программал тIех дуккха эзараш тоннаш мехкдаьтта даьккхад цар. Июле план кхоачашъюелар республикерча бурув деттараштa а.

Нохч-ГIалгIай мехкдаьтта промыслашка кердача низаца айлуш латт дIахо мехкдаьтта доаккхилга айдареи, къахьегама овсарал лакха яккхараи, йиллача ханал хьалха шера йола план а Краснодарски края нефтяникашцарча яхьах тIаийца социалистически декхараш а кхоачашдарна йола социалистически яхь.

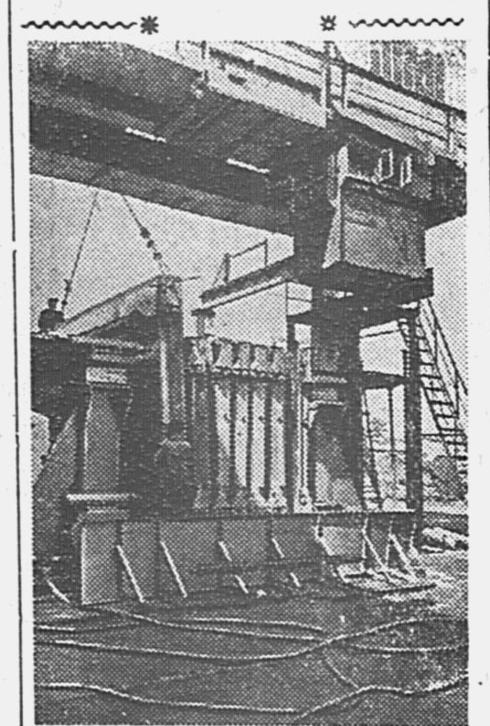

КАЛИНИНСКИ область. Кимры городера механически завод ейга панелаш хьаярна механизаци а яь уж хьаелга дикка аттагIа хургдолаш йола «УПП-2» яха керда машинаш арахеца йолаеннай.

Виъ саго гIулакх деча цу тайпарча 7 установкан комплекто йиш хулийт, 60 квартир йола цIа хьалде мел эшаш йола, шоаш а боарам а тайп-тайпара бола, панелаш Iалашъе. Цу тайпарча машиний хIара комплектан йиш я цхьан шера бIаь эзар квадратни метр цIенош хьаде кхоачам бергболча боараме панелаш яла.

Конструктор М. В. Солдатов керте волча, технологени производство вIашагIйоллареи Iилма-тохкама института болхлой группа «УПП-2» яха машина тоаеш болх беш я. Сиха лоацалуш йола бетон а етташ панелаш сихагIа хьаяра, йокъаялара гIулакхаш нийсдеш ба уж.

Сурта тIа: «УПП-2» яха машина вIашагIйоллаш латт.

Н. ЧАМОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Дешара кердача шера— дика кийчо е

Нийсса кхоъ кIира доацар дисадац дешара керда шу доладала. Ткъаьх ди даьлча юха а санъердамеча, гIозача берех хьалъюзаргья школаш.

Массанена а дика ховш да, дешара кердача шера ханнахьа а лерттIа а кийчо яьча школашка керттерча даькъа дешар а дика чакхдалга. Дешара кердача шерага кийчлуча хана динза дисар, дешар доладеннача тIехьагIа духьал доал.

Бераш ахханна цIа а хийца салоIаш а, колхозашкеи совхозашкеи балхаш деш а долча хана районий дешара отделий а, школай а коллективаша, партийни, советский, профсоюзни, комсомольски организацеша дукха балхаш ду дешара кердача шера кийчо еш.

1958-ча шера яь яла езаш 4 эзарнел совгIа бераш чу а лоацаргдолаш 15 школа я ваи республике, хIаьта царех 5 школа дешара шу доладалалехь йистеяла езаш а я. Царел совнагIа ваи республике совнархозага гIолла а юрта боахаман Министерствога гIолла а хьаеш дукхха кхы а я школаш. Грознен Сталински районерча Кирова цIерахча поселке дика лел 400 сага лаьрхIа йола школа хьаелга. «Грознефтезаводстрои» тресто ю из школа.

Советскии Гудермесскии районашкарча общественни организацеша а къахьегамхоша а юхь а йолаяь яьржача социалистически яхьаца чакхдоал вай республикерча дукхагIа йолча моттигашка дешара кердача шерага кийчдалар. Школашта ремонт яь а, парташ, истолаш, кхыйола хIамаш тояь а яьннай Назрановски районера Назрановски, Экхаж-къонгий юртара, Долакха-юртара Кантышевера Сурхо тIара школаш а иштта дуккха кхыяраш а. Школашка а хьехархой квартирашка а доагаде кхоачам хиллал дахча, кIор тIазза а яьннай уж школаш.

Школай цIеношта ремонт елга дика чакхдоалаш латт Советски, Гудермесски, Ножай-Юртовски районашка, иштта дукхача кхыча моттигашка а. Сунженски районерча Орджоникидзевски ворхI шера йолча школанна геттара дика ремонт яьй, кабинеташта мел эшаш йола пособеш ийцай, школанна а хьехархошта а шера кхоачам билла дахча а кIор а Iалашдаьд.

Городашкарча промышленни а строительни а организацеша чIоагIа гIодаьд школаш дешара кердача шерага кийчъярна. Масала, шефал деш йолча организацеша, жилищно-коммунальни контора, строительно-монтажни цеха, кхоалагIча промыслан, промыслови машиннаькъа коллективаша новкъостал а деш дешара шерага дика кийчъеннай МагIалбикера №№ 1, 9, 13, 16 йола школаш. «Октябрьнефтан» нефтепромыслан строительно-монтажни цехо йиззаь ремонт яьй Октябрьски районерча № 16 йолча юкъерча школанна а Орджоникидзевски районерча № 46 йолча юкъерча школанна а.

Бакъда, хIанз а дукха моттигаш я дешара кердача шера еча кийчон йиззаь йоакхо ца еш. Ишта гIулакхаш да Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски, Шаьла районашка цхьацца йолча юрташка. Масала, дешара кердача шерага районера школаш кийчъялара хьакъехьарча ССКП Шаьла райкома V-ча пленумо докладага ла а дийгIа, укх денношка белгалдаьхад цу балхацара дуккха кхоачамбоацараш: бераштa кхоачам билла цIенош дац Белгатой, Керда АтагIе, Октябрьски, Новая жизнь яхача юрташка, хIаьта школашта лаьрхIа хьадеш дола керда цIенош ханнахьа йистедоале тамаш йолаш, селла мела а лел из болх. Сельсоветашеи совхоза отделеней управляющешеи терко ца яр бахьан долаш хIанз школашта а хьехархошта а доагаде дахча а кIор а кийчдинза я Калинински, Шаьлара № 2 йола ворхI шера школа, Белгатоевски, Орджоникидзевски иштта кхыйола а школаш. Кхы а вогIа латт цига хьехархошта квартираш кийчъяра гIулакх.

Школаш дешара кердача шерага кийчъялар вIалла а теркал ца деш ба цхьацца бола боахаман кулгалхой. Наьсарен районерча Бурсуковски школана ремонта ардакх ийшача, кхы де хIама доацаш школа йолашехь а, совхоза херхаца ардакх яккхийта тиганзар «Назрановски» совхоза директора Костюка, хIаьта цу совхоза Бурсуковски отделенен управляющи волча Мальсаговс, ший «хьакимгара» хьокхам а ийца, гIуми топпари тIаба транспорт ца луш а йитар школа. ВIалла йиш йоацаш, парте а советски Iаьдала а политиканна духьал долхаш да уж «гIулакхаш».

ДIадахача дешара шера цхьаккха а наьна меттала учебник доацаш нохчийи гIалгIайи бераш дисаь хилар теркал а даь, ха-ди дIа ца дохийташ оарцагIа довла дезаш гIулакх да дешархошка ханнахьа учебникаш дIакхоачийтилга. Республикерча книжни издательствос арахийца тахан берашка дIакхача йиш йолаш дола гIалгIай метталара книжкаш кIезига да. Юхедисаь учебникаш а мамогга сихагIа кепа теха даха дезаш а дешархошка ханнахьа дIакхачийта дезаш а да.

Берашка учебникаш дохкилга хIанзе денз вIашагIдолла деза. Цу даькъе дика хьокхам лу Сунженски районерча Орджоникидзевски яхача станицес. Унхаза хIанзлехь а 70 эзар сомах дехка ца Iеш учебникаш дехкад дешархошка. Из гIулакх иштта вIашагIдолла торо я масса йолча юрта а.

Коммунистически уйланца, дешар дика ховш, къахьегам безаш вай бераш хьалкхувлга керттерча даькъа Iалашдераш хьехархой ба. Ма эшшара дикача хьехархошца школаш Iалашъярна дукха хIама даьд вай республике укх шера: хьехархой говзал лакхъеш йолча курсашка дийшаь ваьнна 800 хьехархо а хургва дешара шу доладалалехь. Районни дешара отделий 10 заведующи ва Москве цхьан бетта лаьрхIа йола курсаш йоахаш. ХIаьта а наьна меттала хьехаш бола нах кийчбара даькъе доккха декхар тIалатт просвещенен Министерствонна, хIана аьлча, гIалгIайи нохчийи меттала бераштa дика дIахьеха ховш бола нах тоьаш бац.

Къаьстта белгалдаккха дезаш да, дегIа тIа а, когаш тIа а дувха дешархошта эшача хIамай вай тикашка кхоачам ца хилар, къаьстта а юрташкарча магазинашка. Моттигерча промышленностан Министерство а, цун предприятеш а декхарийла я цу даькъе партес а советски правительствос а даь соцамаш диззаь кхоачашде а, берий барзкъаш шортта тикашка дохкаш хилийта а.

Дешара керда шу дIадоладала кIеззига йоацар ха йисаяц. Моттигашкара советски организацеш, нахага дешийтилга леладеш йола органаш, школай кулгалхой декхарийла ба, беррига къахьегамхой а цу деша оарцагI а баьха. август дIабалалехь деша дагIа хьакъ долча дерригача берий учет е, йиIигий учет нийса ярна къаьстта дукхагIа теркам тIа а бохийташ. Дешара кердача шерага кийчлуш бу беррига болх дIабахьа беза «дешара хана чу дола цхьаь-цаI бер ма хилда деша ца дагIаш», яхача лозунгаца.

Силос кийчъярна хьалха латтача района ССКП обкомеи НГIАССР Министрий Советеи карара-кара тела ЦIе байракх хьожаяра хьакъехьа.

Июль бетта кхоалагIча декадах силос кийчъеш республикерча колхозашеи, совхозашеи лелаяьча социалистически яхьан итогаш йир ССКП обкома бюроси, НГIАССР Министрий Советои.

Силос кийчъеш шера йоагIача планах 43,5 процент план кхоачашъярах а, кхыча бесса аьлча, цхьан Iатта лаьрхIача 6,5 тонн силос кийчъярах а 6400 тонн силос цхьан декадах йолла езача 6556 тонн дIайоллараx а Гудермесски района (ССКП райкома секретарь нов. Калагов, райисполкома председатель нов. Парсаданов, совхоза директор нов. Белашов, парткома секретарь нов. Есин), ССКП обкомеи НГIАССР Министрий Советеи карара-кара тела ЦIе байракх хьожаяьй.

Силос кийчъеш Наурски, Грозненски районашка даь дика балхаш белгалдаьхар цига.

ССКП обкома бюроси, НГIАССР Министрий Советои силос кийчъеш Шалински, МагIалбика, Каргалински, Шелковски, Сунженски районашка болх мела лелар а белгалдаьккхар. Партен райкомаши, райисполкомаши, совхозий директораши, колхозий правленеши декхарийла я силос кийчъеш шерра социалистически яхь а йоаржаяь доакъар Iалашдарна йола план кхоачашъе.

„ДIаухаш бар комсомольцаш цу граждански ва тIем тIа...“

ГРАЖДАНСКИ тIема халача шерашка белогвардейцаштеи кхыча мехкашкарча интервенташтеи духьала тIом бе тIоттадир Коммунистически партес вай халкъ. Ший беррига болх социалистически Дaьхе лораяра декхарашта дIа а бенна, цу хьалашка дегIа а йоагIар чIоагI а лора комсомол. Партен VIII съездо (1919 ш. март) къаьстта резолюци тIайицар «Кагирхошта юкъерча балха хьакъехьа», цу тIа йоахар: «Ахархойи болхлойи кагирхошта юкъера коммунистически партийни болх хIанз боккха лоархIам болаш ба. Керда, революционни энтузиазм йолаш, тешаме, кхетам бола болхлой шийх хьатоха партен йиш хургйолаш йола дика кийчъяь тIехьале хила еза партена тIехьа. Партен из декхар комсомоло сийленца кхоачашдир.

1919 шера бIаьсти, пачхаьа адмирал Колчак кхыча мехкашкарча интервенташа новкъостал а деш, СибарегIе дIа а лаьца, Волгагахьа воллавеннача а Москвана тIаволавалара кхерам болаш хиннача а хана, Малхбоален фронте бахийта эгтара хьалхара ерригроссийски мобилизаци кхайкайир РКСМ-а ЦК-ас. ЧIоагтIа раьза хилар кагирхой шоай ЦК-ас баьча тIахьехама. Москвера фронте вахар хIара кхоъ дIаваьлча вилагIа вола комсомолец. Петрограда комсомоло Щеча Эскара мугIарашка вахийтар 800 сат—городской организацех 20 процент. Гаьнна, Вологдана юхxе уллача Тотьма яхача зIамигача городерча собране къамаьл дир комсомольца Федора Клочихина. Лоаца дар цун къамаьл: «Колчака дIадаьккхад СибарегIен ялат, дIаяьхай уралера заводаш. Партес лата дех вай. Со сай лоIамах вода. Сона тIехьа малав?» ВIаштIеххьа-тIехьа трибуна тIа хьалтIабувлар комсомольцаш, хIаьта цу дийннахье а дIабахар уж тIем тIа.

Советски кагирхой тIом бе кийча хинна хилар хьахьокх цу деношка «Правда» яхача газета тIа язъяьча лоацщигача телеграммаша. Царех цхьадола хоамаш ераш да: 25 апреле — «Скопин. Рязански губ. Еррига союз тем тIа дIайода». 1 май—Царицынски организаци тIем тIа йода». 19 май — «Союза беррига членаш тIема кийча хулга дIакхайкадаьд Курске. 16 шерал лакхехьа мел бола союза членаш тIема отрядашта юкъе а парткомий мукъах а ба». Хьалхарча ерригроссийски мобилизацес кхо эзар саг денал дола тIемахо—комсомолец велар Малхбоален фронтана.

* * *

Вай Даьхенна эггара чоIагIагIа кхерам болча хана, Деникин Тюмена тIаккхачча воаллача хана, 96000 союза член тIа а волаш II Ерригроссийски комсомола съезд хилар (1919 ш. октябрь).

Къулбехьара фронт воча хьала тIа хилар бахьан долаш ханал хьалха шийi болх йистебаьккхар съездо, союза членийi шоллагIа ерригроссийски мобилизаци дIа а кхайкаяь.

Дукха езача Даьхенна хьалхара са ца кходе кийча болаш тIайицар комсомольцаша ерригроссийски мобилизаци е аьнна съездо яь решени. Цхьайолча губернешка массехк дийнахьа йизза чаккхъяьлар мобилизаци. Владимирски губернера комсомольски организаци союзацара 30 процент нах тIем тIа бахийта аьнна II съездо яь решени йоллашехьа а, еррига а яхар Деникина духьала тIом бе.

Районни организацеш бIарчча тIем тIа иха моттигаш кIезига яцар. «Райком дIакъайла я. Берригаш а тIем тIа бахар» цу деношка райкомий наIараш тIа массаза доахкаш хинна уж тайпа лоацца хоамаш, комсомол шийi даьхеннеи партенеи дувцилга йоацщаш мутIахьа хиларах дола тешал санна исторена юкъе дахад. ШоллагIча ерригроссийски мобилизацес 10 эзар комсомолец велар Къулбехьен фронтана. 20 эзар коммунистацеи 35 эзар хьалхалаттача болхлошцеи цхьана из новкъостал дIакхаьчар Къулбехьен фронте хоадамбеш йола ха тIаотташ латтача ханна.

Юденич Петрограда тIаволавалар бахьан долаш петроградски комсомоло, фронте хьожавир 1500 комсомолец.

КхоалагIа ерригроссийски мобилизаци йир комсомола ЦК-с 1920 шера май бетта. Цо хьалдизар Малхбузехьарча фронтера тIема доакъош кхо эзар комсомольцаца.

Граждански тIом латтача хана комсомоле дIачувахар, ший лоIамах тIем тIа вахар дар. «Комсомольски билетаца цхьана,—яздора Николай Островскес,— герзи ши бIаь патрони хьаэцар оаха:» Шоай нана-лаьттан мукъале лораяр духьа тIем тIа ухар итташ эзараш бола комсомольцаш.

Турпале къахьегаш бар кагирхой тыле а, цар юхаметтаувттайора йохаяь заводаши фабрикаши, мехка чIоагIа эшаш хинна доагам доаккхар, ялат Iалашдара тIехьа лоаттабеча къовсаме дакъалоацар.

Граждански тIем тIа комсомола боккха лоархIам хилар белгал а доаккхаш, комсомола 15 шу дузача дийнахьа С. М. Кировс йоахар: «Цу хана вайх тIем тIа хиннарашта а, царна дагадоагIарца из, мелла боккха лоархIам болаш яр цу хана комсомол.

Духхьал дIаала деза, новкъостий, вай, большевикаш, мадарра аьлча, воай са а ца кходеш къовсам лоаттабе ховш нах да, хIаьта а цкъаза хьегаш бIарахьежар цу хана комсомоло тийннача турпалашта».

Сурта тIа: Уралерча комсомольски тIема отрядацара хьалхара сотни тIем тIа дIаяха кийча йолаш. 1918 шу. «Доврца е мукъале йоаккхаргья»—из тIахьехам бар кагирхой тIема отрядий байракхаш тIа язбаь. (СССР фото-фонодокументий Централььни пачхаьалкхен архивера).

ГIишлошъерий денга

Массехк ди мара дисадац вай мехкарча къахьегамхоша ГIишлошъерий ди дезде. Нохч-ГIалгIай республикерча гIишлошъераша дика совгIаташ кийчду цу денна.

ТIеххьарча шерашка йовзаргйоацаш тоаеннай Нохч-ГIалгIай республикан столица — Грозни. Улицашка хьалдаьд керда дика цIенош, асфальтаца тоаяьй дуккха майдаш, проспекташ, къонача гаьнашца хэздаьд тротуараш. Дуккха цIенош хьалдеш латт республикан кхыча городашкеи юрташкеи а.

Духхьал соахкарча цхьан шера республике нах чубаха дIаденнад 62 эзар квадратни метр площадь йолаш цIенош. Планах йэагIаш хинначул 11 эзар квадратни метр совгIа я из. ГIишлошъечеи монтажнии организацешка балхаш деш 18 эзарнел совгIа саг ва вай республике, царех 15 эзарнел совгIа саг дика опыт йэла болхлой ба.

Коммунистически партеси советски правительствоси хадданза йоакхо ю къахьегамхой вахара а культуран а хьал лакхдара. ПхелагIча пятилетках Грозне хьалъяьй 8 школа, 8 дарбани 18 берийи учреждени, хьайийлай 10 керда тика а юкъара кхачан предприяти а. Цу хана чухь наха дIаеннай 1412 квартир, хьалдаьд керда театраш, химикий культуран ЦIа, Нохч-ГIалгIай педагогически институт, Орджоникидзе цIерах йола стадион. ГIишлоний предприятеи коллективаша доккха новкъостал ду юрташкарча къахьегамхошта. Духхьал дахача шера республикан районашка хьалдаьд эзараш нах чубаха цIенош, колхозашкеи совхозашкеи хьалъяьй 125 хьайбай помещени.

ХIаьта, мишта дегIабоагIаш латт города бэахам! 15 миллион сом совгIа ахча а дахийта яьй теплофикаци. Нах чубахача доккхийча 160 цIагIа хадданза долаш да дIайха хий. Аьхки эшача гIулакхa доаде а, Iай йовхал лоаттае а диллад из. 3 эзарнел совгIа квартир газ чуйиллаь я Грозне. Цу цифраша хьахьокх гIишлошъераша даь балхаш, даьха доккхий толамаш.

ГIишлони-монтажни 7-ча управленен коллектив уж толамаш кхы а совдаха гIерташ къахьегаш я. Хьа тIа кхэачаш латтача цIей сийна, Орджоникидзе цIерахча городке доккха керда цIенош нах чубаха дIадала лаьрхIад цо.

Дика болх беш я кхыйола гIишлоний организацеш а. «Грознефтезаводстрой» треста 4-ча гIишлэнимонтажни управленен коллективо ханал хьалха кхоачашъяьй ийс бетта йола план. Цу треста 1-ча гIишлоний управленен коллективо 20 ди хьалха кхэачашъяьй 7 бетта йола план.

Гэроде йолаш я гIишлоний-материалий йоккха промышленность. ДIадахача ах шера хьаяьй 13289 кубометр аьшкабетона конструкцеш, эатхалаш. Уж я соахкарча бIарччача шера яьраш миссел, е 1955 шера яьраш миссел шиаш. ГIишлошъеча тIаехкаш я бада тIа ехка йоккхий плиташ, иштта Iомадаь даьнад газобетон арахецар.

Соахка цу хана яь хинначул 7,5 процент дукхагIа яьй укх ах шера кирпишк.

Грознерча гIишлошъераша доккхий тэламаш даьхад промышленни объекташ хьалъеш а. Кастта болх бе йолалургйолаш я Грозненски химически завода 2-гIа очередь. Из болх барца гIишлошъераша новкъостал дир дерригача адамий декхар—партен Централььни Комитета Майски пленума сэцам кхоачашбе.

Городе гIишлошъеча къахьегаш тайп-тайпарча къамех нах ба. Царца ба эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, эрмалой, гуржий кхыбараш. Вай хана гIишлошъераш — уж йоккха говзал йола, лакха производственни культура йола нах ба. Уж дIакхаьчачара вахар эргадоал. ТIехь-тIехьагIа дегIаух кердача цIеной этажаш.

Я. БЕРГЕР.

Завода болх эргабаккхар дийцар цар шоай собране

Укх деношка Грозненски нефтеперерабатывающи заводе хьайийла партийни собрани хилар. Собране ССКП ЦК декабрьски Пленумо баь соцам бувцаш доклад йир завкома председатела нов. И. Г. Ерошенкос. Цо шийi къамаьлаца белгалдаьккхар завода коллективо мехкдаьттан сийрда продукташ бIаь эзараш тоннаш, парафин а кокс а итташ эзараш тоннаш планал совгIа пачхаьалкхенна дIаенналга, балха овсарал заводе 1,1 процент лахкъенналта, иштта электроэнерги а, доагам а, кхыйола мтаериалаш а заводерча коллективо дукха кхояьлга. Цул совгIа заводерча болхлоша рационализаторски предложенеш балха юкъе йоалаярах 482 эзар сом ахча кхэдар а белгалдаьккхар нов. Ерошенкос. ДIахо цо шийi къамаьлаца дийцар хьалхарча ах шера завода коллективо тIаийца декхараш керттера балхаш лаьрхIача тIеххкоачащдаьлга. ШоллагIча ах шера коллективо кхы доккхагIа дола декхараш тIаэцар дийцар цо собране.

Цхьабакъда докладчико мо пренеех къамаьлаш даьчар а дувц хьалхарча ах шера завода коллективо даьха толамаш. Къаьстта цар белгалдоакх завкомо а дукхача цехий комитеташа а хIанз а ССКП ЦК декабрьски Пленума решенешка хьажа шоай болх эргабаьккха беш ца хилар. Иштта завкома а боахама кулгалхоша а социалистически яхь шера йоаржаеш ца хилар а дийцар цар шоай къамаьлашца.

Пренеш йистеяьнначул тIехьагIа партийни собране завком а цехий комитеташ а боахама кулгалхой а декхарийла бир социалистически яхь берригача болхлошта юкъе шерра йоаржаярнеи, культурно-массови болх дикагIа тоабаь лелабарнеи. Цул совгIа кхыдола балхаш тоаде аьнна соцамаш дир собране гулбеннараша.

В. Я. ДЕТОЧЕНКО.

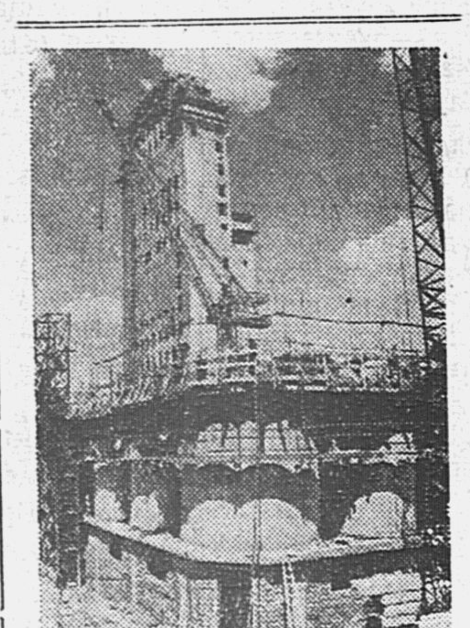

КАЗАХСКИ ССР. Кустанай юххе хьалъеш латт вай мехка йоаккхагIа йолчарех цхьа элеватор. Цун башни 80 метрал лакхагIа хургъя.

Ялат цIендара, докъадара, дIадахьийтара балхаш, цу боккхача чоалханеча боахама гIулакх де ткъо саг мара эшаргвоацаш, механизаци а автоматизаци а яь хургда.

Элеватора хьалхара аргIа укх шера август бетта яь яккха лаьрхIад из хьалъечар.

Сурта тIа: хьалъеш латта керда элеватор.

Ю. НЕМОВИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Массане а юкъара гIулакх

ДIадахача дешара шера Наьсарен районе 7 юкъереи, 4 ворхI класс йолаши, 4 юххьереи школаш яр. Царех дукхагIа йолча школашка дешара а кхетама а болх дика вIашагIбелла бар, цудухьа лакхача хьокхамашца чакхдаьлар цига дешара шу. Масала, 10-гIача классашка баьгIача 123 дешархочох 119 юкъера школа йисте яьккха баьлар, хIаьта шинне, Даурбекова Байзатеи, Зурабов Махьмадеи, «Дошо майдильг» йоаккхаши, кхы 6 дешархочо «Дото майдильг» йоаккхаши йисте а яьхар школаш.

ВорхI класс яьккха баьлар 212 саг.

Дешара шу йисте даьлча денз цох шоай керттера декхар а лаьрхIа дика низ тIа а бахийта кердача дешара шера школаш кийчъеш ба Наьсарен районерча школай болхлой. Назранера, Экаж-къонгий юртара, Кантышевера, Сурхо тIара, Долакха-юртара, Гамурзиевара, Аьлти-юртара школаш тоаяь кийчъяь яьннай. Парташи, классни доскаши, кхыйола инвентари, кхоачам хиллал доагами кийчдаь даьннад. Кердача дешара шера дика кийчъяьча школашка дIайолаергья бераша шоай занятеш.

Бакъда, массанахьа а иштта дика лелац гIулакхаш, моттигаш я вIалла а школашта эшачун йоакхо ца еш. Барсукински школа тоае хьуна херх хьакха безаш гIулакх нийсделар. Бакъда, кхы херх хьакха моттиг школен йоацилга шийна дика ховшшехь а «Назрановскя» совхоза директора Костюка из гIулакх де-м тагантзар. Барсукински отделенен управляюще Мальсаговс школан гIуми, топпари хьатIаба ворда яла тигаьдац. Хьехархошта де доладаь цIенош йисте даха ахча дIахьожадаьдац хIанз а Наьсаркертерча юртасовето.

Школаш кердача дешара шера дика кийчъелга — массане а юкъара гIулакх да. Из дицдалийта бокъо яц цхьанне а. Из дика дага доагIаш хила беза масса йолча общественни организацей болхлой а цар хьалхе лелаераш а.

М. ГАЙТОВ,
Наьсарен района халкъан дешара отдела заведующи.

ШерагIа йоаржае социалистически яхь

Лакхара декхараш тIаийцад 1958-ча шера Первомайски района къахьегамхоша. Цар тIаийца декхараш да, хIара гектара тIера гурахьа дIадийна кIа 17 центнер, гидуаргаш 11—12 центнер, хьажкIаш 25—30 центнер яккха аьнна, иштта хIара беттача Iаттагара 1500—1600 литр шура а яккха аьнна. Уж шоаш тIаийца декхараш кхоачащдарна юхьанца денз шоай низ кхо ца беш къахьегаш хьабоагIа цу района колхозникаш.

Укх деношка партен райкома бюрои райисполкоми хьажар укх шера цар лелаяьча социалистически яхьага. Района колхозашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай Шарипова А. цIерахча колхоза колхозникаша (пред. Цицкиев А. юртсовета пред. Цуров С.). Ялат дIадийнача хана денз цун дика гIулакх деш, из шийi ханнахьа чуэцаш, пачхаьалкхен план кхоачашъярах, хьайбашта Iана доакъар кийчдарах партен райкомеи райисполкомеи карара-кара телаш йола ЦIе байрахк цу колхоза еннай. Колхоза къахьегамхошта а бригадашта а юкъе хьалхле лелаеш я нов. Шахвалов Хамарза бригадир вола кхашкара бригада.

Цу колхозерча къахьегамхоша санна дика къахьегаш хьабоагIа Ленина цIерахча колхоза комсомольско-кагирхой звеноцара кагирхой а (звеньевэй нов. Арапханов Абдурашид). Шоаш гIулакх де аьнна хьайицача ерригача культурашта колхозе а районе а эггара хьалха эша гIулакхаш даь йистебаьлар уж, цул совгIа ялат чуэцаш а хьалхле лелаю цар. Цу колхоза доярккашта юкъе шура дукхагIа яккхара хьалхле лелаеш ба доярккаш н.н. Тимурзиева ПаьтIамат, Евлоева Фадиман, цар ах шера хIара беттача Iаттагара 800 литр таргга шура яьккхай.

Районе дика къахьегарца лакхара хьокхамаш дахарах района сийлен доска тIа дIаязбаь «Заря» яхача колхоза колхозникаш Оздоева ПаьтIамат, Оздоев Эдильгирий, «Дружба» яхача колхоза конюх Евлоев Хьамзат, Балаев Махьмад, Первомайски хьуна участкера хIара бетта нормаш 1500 — 200 процент кхоачашъеш бола электромеханик М. Чупряеви, шофер Гандарэв Iусмани кхыбараши.

Цхьабакъда районе дукхача къахьегамхоша дика къахьегаш дале а болх ца беши хьабер во боши а ба нах. Царех ба «Дружба», «Заря», «Орджоникидзе» яхача колхозашкара къахьегамхой. Цу колхозаша ялат дIадийр тIехьа, оасар а кхы эша гIулакхаш а во леладир, иштта во кийчбенна болабелар ялат чуэца а, хьайбашта Iана доакъар Iалашде а.

ХIанз районерча къахьегамхой а колхозий правленей а эггара хьалхара декхар да гидуаргаш, коартэлаш, хьажкIаш дика чуэцари, хьайбашта Iана доакъар чехкагIа кийчдари.

В. СТЕПНОВ,
Партен Первомайски райкома пропагандани агитацени отдела заведующи.

Плиев Махьмад

Кулгаш дIадаха Iарбий халкъаш тIара!

БIеха кулгаш шоай дIадаха,
Янки, Iарбий халкъаш тIара!
Кортамукъа бита баха,
Кач ца эхкаш беза кхера.

Дукха ха яц-кх Египтан
Оаш машара юрташ
йоагаяь,
Бераш, истий Iарбий
Цу шун бомбаша делхадаь.

Дукха ха яц-кх Кореян мехка,
ЦIе гурматаш оаш берех яь.
Меттахь етташ, цигар чехка
Шо лаьттан даьша лелхадаь.

Кхы цунах а тоъам
боацаш,
Адамий цIий шо мала
гIерт.
Iарбий рузкъах, кхы эхь
доацаш
ХIанз а кисаш шо диза
гIерт.

Нагахь ца хойя: ховлда
шоана,
Юхь-эхь доаца, ва оакхарий,
ЧIир ца лехаш, довргдац
шоана
Оаш мелаш латта Iарбий
цIий!

Яхьья Осмиев

Дуне—машар лохаш да

Малхбоаленгахь кхувдош
тIодаш,
Дагадоаллаш Iарбий нефть.
Амерканцаш, англичанаш
Наьха мехки доалде гIерт.

Эхьдайнача оакхараша
Дицдалийтад истори,
Египтера шоаш, сий дайна,
Адар, кхайкош мехко вий.

БIаь шерашкахь бала лайна,
Iарбий лоале яйза ба,
Шоашта мукъле фуй а хайна,
Духьал латта кийча ба.

Iарбий, гIелал йовзаш шуга,
Адмий уйлаш шуца я,
Наьха дегаш духьал хилар,
МоастагI, хьона унзар да,

Миллионий барт цаI болаш
Дерриг адмаш кхайкаш да,
— Долле цIенгахь, аькха,—
яхаш.
Дуне — машар лохаш да.

Кагирхой Iомабеш ва Дидигов

Дидигов Жабраил даьй мехка цIавоагIа, аьнна хезача чIоагIа тIад бахар Наьсарера кагирхой. Дукханешта дика вовзар из гIалгIай зIамига саг, дика спортсмен.

ЗIамига волча хана езаелар цунна спорт. КIаьнк волча хана дукхаза чуухар из бераща бийнаш деттаргах вIашагIлийте йохаяь бат а йолаш. Хьалвоккха хинначул тIехьагIа шийна дага лаьтта уйла кхоачашъийр дегIах дика низ бенна волча Жабраила. Дика хьокхамаш а даьха профессиональни боксер хилар цунах. Из Iомаваьраш Казахстане дикагIа бола тренераш бар.

1954 шера хьалххара дакъа лоацаш хилар из Казахски республикан «Спартак» яхача совете общество чемпионате. Цига а белгалваьлар Жабраил. Хьалхара моттиг яьккхар цэ ах-юкъера вес йолча боксерашта юкъе, республикан чемпион а хилар цунах. Цу шера централььни совета «Спартака» викалий яхь йолча хана Вильнюсе Каз. ССР сий лорадеш летар къона боксер—гIалгIа. Цига а во дацар цун хьокхамаш. 5-гIа моттиг яьккхар цо низ болашбола дукха бIаьш боксераш вIашагIкхийттача. Дукха хIамаш Iомадир Жабраила цига вахарах. ДикагIа бола Советски боксераш бIарга байра цунна цига. Цул тIехьагIа дуккхаза кот а вийннав Жабраил. Шийi весах болчарна юкъе Казахстана чемпион волаш 1957 шера кхаччалца хьавенав из.

ХIанз Нохч-ГIалгIай мехка цIавенав 4-за ерригача Казахстана чемпион хинна, боксерий гIулакха цIихезза мастер вола Дидигов. Наьсаре 20 саг юкъе вола бокса секций вIашагI а елла уж Iомабеш ва из хIанз.

Еррига новкъарло ю сецдаь тренировкаш е моттиг ца хиларо. Спортивни инвентарь: хьалъэхка галеши, грушаши, маташи, кIувсаши дац, хIаьта боксерий кульгагIйоахборгаш 3 пара мара яц. Йизза цар йоакхо еш саг воацилга ховргда моллагIчоа а. Бакъда, къона боксераш шой беррига низ тIа а бахийта къахьегаша-м ба. Цар теркэ е декхарийла ба Наьсарен РК ВЛКСМ секретарь нов. Боков а, физкультуран спортеи района общество председатель нов. Арапиев а.

Дог тийша хила безам боагIа изэамо доладаь гIулакх дикача толамашца чакхдаргхиларах.

Б. ЧАХКИЕВ.

Бетта бархI тонн дулха тIакхет.

«Шалински» совхоза хьалхарча отделенен йорстае хьакхарч чуоттаяь царга хьэжаш йолча группан коллективо дика производственни толамаш даьхад. Пхе беттага кхаьча а кхы йоккхагIа а 656 хьакха я цу группе. Юкъера лаьрхIача июль бетта хIара хьакхийна 12 килограмм дулх тIаккхийттад, вешта аьлча, хIара дени буси 400 грамм.

Байнача цхьан бетта цу групперча хьакхашта 8 тонн дулха тIаккхийттад, хIаьта август бетта кхы а дукхагIа толамаш даха лерхIаш я коллектив.

Нохч-ГIалгIай АССР дукха бераш долча ноаношта „Матерински слава“ яха орденаши „Медаль материнства“ яха медалаши яларах

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

(Юхедисар)

23. **Идрисова** Асета—Грозненски р-на Комсомольское яхача юртарча цIен нанна.
24. **Ирезиева** Азмата — Курчалоевски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозницана.
25. **Кабизова** Мария Григорьевна — МагIалбикерча цIен нанна.
26. **Каимова** Азамата — Ножай-Юртовски р-на Калинина цIерахча колхоза колхозницана.
27. **Карпенко** Пелагея Ивановнана — МагIалбикерча цIен нанна.
28. **Коваленко** Валентина Владимировнана — МагIалбикерча цIен нанна.
29. **Кондрачук** Евдокия Ефимовнана — МагIалбикерча цIен нанна.
30. **Кузьменко** Васенка Николаевнана — Сунженски р-на XX-ча партсъезда цIерахча колхоза колхозницана.
31. **Маева** Тумиша — Урус-Мартановски р-на Чечен-Аулерча цIен нанна.
32. **Мальсагова** Залпуйна—Урус-Мартановски р-на ГIойтIарча цIен нанна.
33. **Махмудова** Эмирата — Надтеречни района Беной-Юртарча цIен нанна.
34. **Мурдиева** Тоушона Сулимовнана — Грозненски района Газгородки цIен нанна.
35. **Муртазова** Набылуна — Урус-Мартановски р-на ГIойтIарча цIен нанна.
36. **Мскуева** Равзяна — Курчалоевски р-на Курчалой айларча цIен нанна.
37. **Насаева** Яхийна — Урус-Мартановски р-на ГIойтIарча цIен нанна.
38. **Ларионова** Евдокия Андреевнана — Грозней Ленински района цIен нанна.
39. **Левченко** Анна Павловнана— Сунженски р-на механизацен школан болхлочоа.
40. **Лисицина** Елена Николаевнана — Каргалински р-на Каргалински станицан цIен нанна.
41. **Махмудова** Куржана — Ножай-Юртовски р-на Максим Горьке цIерахча колхоза колхозницана.
42. **Магомедова** Азмана — Ножай - Юртовски р-на XX-ча партсъезда цIерахча колхоза колхозницана.
43. **Межидова** Совдат Рахимовнана — Грозней Сталински района цIен нанна.
44. **Назарова** Пелагея Владимировнана — Грозней Сталински района цIен нанна.
45. **Новичкова** Антонина Яковлевнана — Грозней Старо-Промысловски р-на цIен нанна.
46. **Омарова** Зарета Денисултановнана — Грозненски района Толстов юртарча цIен нанна.
47. **Очерова** Захрина — Курчалоевски р-на «Дружба» яхача колхоза колхозницана.
48. **Поланкоева** Лорса Дугархана — Назрановски р-на совхоза болхлочоа.
49. **Раевская** Елена Павловна — Сунженски р-на Краснооктябрьское яхача юрта цIен нанна.
50. **Разумова** Анна Филипповнана—Сунженски р-на Ассиновскерча цIен нанна.
51. **Старцева** Антонина Ивановнана—Грозней Ленински р-на цIен нанна.
52. **Сайтоханова** Хадишат Закриевнана — Грозненски р-на «Аргун» яхача колхоза колхозницана.
53. **Салтаева** Нижана — Надтеречни р-на Братское яхача юртарча цIен нанна.
54. **Салтымуратова** Хьелипата — Надтеречни р-на Гвардейское яхача юртарча цIен нанна.
55. **Сарназиди** Надежда Васильевнана — Грозней Орджоникидзевски р-на цIен нанна.
56. **Сатиева** Шама Магомедовнана — Гудермесски р-на Брагунерча цIен нанна.
57. **Садаева** Майманта — Урус-Мартановски р-на Урус-Мартанерча цIен нанна.
58. **Семиева** Хьавайна — Надтеречни р-на Знаменское яхача юртарча цIен нанна.
59. **Смойлова** Нина Максимовнана — Надтеречни р-на Гвардейски совхоза болхлочоа.
60. **Папсиева** Евдокия Дмитриевнана — Грозней Орджоникидзевски р-на цIен нанна.
61. **Гаманова** Марияна — Каргалинский района Сары-Су поселкерча цIен нанна.
62. **Толдиева** ГIойсама Дугархана — Назрановски р-на Экажкъонги юртарча цIен нанна.
63. **Топосханова** Зоя Хазетовнана — МагIалбикерча цIен нанна.
64. **Топуева** Маржан Биткаевнана Грозненски района Толстов юртарча цIен нанна.
65. **Гатаева** Сапията — Грозненски р-на № 1 йолча совхозерча цIен нанна.
66. **Тахаева** Сомуйна — Грозненски р-на Комсомольское яхача юртарча цIен нанна.
67. **Тохторбаева** Тамара Асхабовнана—Грозненски р-на Толстов юртарча цIен нанна.
68. **Тунтуева** АсмаIийна — Грозненски района Ермоловски оалхазарий совхоза болхлочоа.
69. **Тутаева** Азамата Фатимана—Назрановски р-на Наьсар-Кертерча цIен нанна.
70. **Умханова** Насипата —Сунженски р-на Серноводскерча цIен нанна.
71. **Упаева** Марема — Надтеречни р-на Бено-юртарча цIен нанна.
72. **Усманова** Марчала — Курчалоевски р-на XX-ча партсъезда цIерахча колхоза колхозницана.
73. **Ускова** Просковья Петровнана — Сунженски р-на консервни завода болхлочоа.
74. **Устарханова** Самарта—Грозней Старо-Промысловски р-на цIен нанна.
75. **Уцмиева** Маймуната — Ножай-юртовски р-на XX-ча партсъезда цIерахча колхоза колхозницана.
76. **Хадуева** Башуна—Сунженски р-на Серноводскерча цIен нанна.
77. **Хажбекова** Узината — Ножай-Юртовски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозницана.
78. **Хамзаева** ХIажара — Ножайюртовски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозницана.
79. **Хамзатова** Алимана—Ножай-Юртовски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозницана.
80. **Хамзатова** Алимана — Ножай-Юртовски р-на Дмитрова цIерахча колхоза колхозницана.
80. **Хариханова** Лайлайна—Грозней Сталински р-на цIен нанна.
81. **Хасаева** Амилата — Грозненски р-на Алхан-Калерча цIен нанна.
82. **Хасуева** Мариат Омаровнана — Грозней Ленински района цIен нанна.
83. **Хашумова** Таборыка — Грозненски района Къаьнача Сунжерча цIен нанна.
84. **Хадзиева** Iанарбика Аьсета Назрановски р-на Эккаж-къонги юртарча цIен нанна.
85. **Хизриева** Марусена — Курчалоевски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозницана.
86. **Хрыкина** Матрена Кузьминичнана — Наурски р-на Октяоран 10 шу дизара цIерахча колхоза колхозницана.
87. **Хотаева** Тамарийна — Грозненски р-на Къаьнача Сунжерча цIен нанна.
88. **Худайнетова** Малията—Каргалински района Сары-Су яхача поселкерча цIен нанна.
89. **Хучоарова** Джелкой Рейхьанта — Назрановски р-на Буро-кIалхарча цIен нанна.
90. **Царькова** Любовь Александровнана — Каргалински р-на Каргалински станицерча цIен нанна.
91. **Цечоева** Жабраила ПаьтIамата — Назрановски района совхоза болхлочоа.
92. **Цырина** Мария Тимофеевнана —Каргалински р-на Каргалински станицерча цIен нанна.
93. **Чагаева** Калимат Арсамиковнана — Гудермесски р-на Джалка яхача совхоза цIен нанна.
94. **Чаниева** Заорат Ушхатиевнана — МагIалбикерка цIен нанна.
95. **Чентиева** Амсент Эмходиевнана — МагIалбикерча цIен нанна.
96. **Чернышева** Раиса Марковнана — Наурски района Калиновски винсовхоза поселка цIен нанна.
97. **Чинаева** Аннана — Ножай-Юртарча XX-ча партсъезда цIерахча колхоза колхозницана.
98. **Чемиева** Аюлана — Ножай-Юртовски р-на Дмитрова цIерахча колхоза колхозницана.
99. **Чобан** Акулина Константиновнана — Грозненски р-на Первомайски станицан цIен нанна.
100. **Шахидова** Сапията — Урус-Мартановски р-на Чечен-Аулерча цIен нанна.
101. **Шин Сун-Ок** — Сунженски р-на Орджоникидзевски станицерча цIен нанна.
102. **Шуаипова** Макка Закриевнана — Курчалоевски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозницана.
103. **Ю-Мен-Хи** — Сунженски р-на Орджоникидзевски станицерча цIен нанна.
104. **Эльжаева** Зозуйна — Грозненски района Алхан-Калерча цIен нанна.
105. **Ясаева** Моэзийна — Ножай-Юртовски р-на XX-ча партсъезда цIерахча колхоза колхозницана.
106. **Санева** Зуранина — Курчалоевски р-на Ленина цIерахча колхоза колхозницана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель
А. В. ТЕПСАЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.
М. КОМАРОВ.

1958 шера 27 июнь.
г. Грозный.

Доакъар кийчдара месячник

Дикача доакъаро шортта шура хулийт

Доакъарца Iалашдергда хьайбаш

Ка бола ялат чуийца баьннаб Грозненски района 1-ча Мая цIерахча колхэза къахьегамхой. Дукха ха йисаяц уж борц чуийца бовла а. Селхан шоаш баьча балха итогашка хьожаши тахан де дезар оттадеши лоацца беседаш яь баьлча, юха а болабу цар бэлх. Иштта цхьабарт болаш беча балхо ший толам гойт. Хийцца чуэцаш латт цига хIанз борц, оахаш латт гурахьа ялат дIадувргдола лаьтташ. Ден а бус а из оахаш я вэрхI трактор. ХIанзлехьа ихи бIаь гектарал совгIа лаьтта аьхад бархIлагIча бригадан механизатораша.

Из болх дикача хьокхамца дIа а хьош, цунца цхьана силос кийчъеш ба колхозера ахархэй. ДIакъайла яьннай цхьа эзари ах эзари тонн цу дикача доакъарий. Силос чуйолла лаьрхIа масса а йола моттиг дика кийчъяь яьннай. ССКП обкэма соцамах доладаь гIожеи мошеи доакъар кийчдара месячник чакхдоаккхаш беррига низ тIа а бихьа, итт эзар тоннал кIезигагIа доацаш из доакъар кийчде лаьрхIа ба колхоза къахьегамхой.

ХАКИМОВ.

Хьайбаша Iа доаккхаргдолча хIатIаувз доакьар

Хьайбай боахам керттера отрасль я Наурски района Ленина цIерахча колхозе. Эзар гаргга етт ба хIанз колхоза фермашка, шовзткъа эзар устагIа ба. ДIахо а из боахам дегIаболабарна массаза а эшаш да дика доакъар. Из дика ховш бола кэлхозникаш чуийнна къахьегаш боахк ССКП обкома соцамах доладаьча месячникаца дакъа лоацаш. ХIанзлехьа хьайбаша Iа доаккхаргдолча хIа тIа эзад эшачох 35 процент чаи йоли. Шелал отталехьа 75 процент гIожа доакъар базашта юхе тIаоза лаьрхIад укхаза.

Толам бэлаш кийчъеш латт цига хьажкIи силос. ХIанзлехьа кIоагашка еллай цу дикача доакъарий 4300 тонн. Лакхара хьокхамаш даьхад комбайнера Баркалов Прокофе. Нэрмах 4 гектар йоагIача, хIара дийнахьа 14—16 гектар мошa доакъар хьокх цо. Цо бэлх бу са тессача денз баьд яллалца, машинаш сецаь латтийтац. Цудухьа цIаккха дIа ца йоаккхаш ягIа цун агрегата тIа цIе вымпел.

Иштта дика болх беш ва комбайнер Дементьев Михаил, трактористаш Зермин, Зернов. Дийнахьа йола нэрмаш 250 прэцентага кхоачаю цар.

Моша доакъар дIакхухьаш дика болх бу шофераша: Баркалов Иванеи Федореи, Агузаров Руслана кхыбараша. 35—40 тонн моша доакъар дIахьэ цар хIара дийнахьа силос йоаллача траншеяшка.

Хьокхаш боахк силос

Урус-Мартановски района «Предгэрни» совхоза къахьегамхоша чIоагIа раьза болаш тIаийцар ССКП Нохч-ГIалгIай обкомо гIожеи мошеи доакъар кийчдарна месячник чакхдаккха, аьнна баь соцам.

Совхозе лаьрхIадар укх шера соахкарчул кхозза дукхагIа силос кийчъелга. ХIанз, хIара Iатта 15 тоннал кIезигагIа йоацаш силос хургйолаш юха оттаеш я уж плаxаш.

ХIара денна бархI комбайн арахьэл силос хьакха. Хьалххехьа а кийчъяьча траншеяшка чуеллай хIанзлехьа йиъ эзар тонн силос.

Силос кийчъеча балхаца лакхара хьокхамаш даха, аьнна инициатива йолайир совхоза шоллагIча отделенен специалисташа. Цар хIара денна кхашкара чуэц бIаь — цхьа бIаь-ах бIаь тонн мэша хьажкIаши гIадамаши. ДIайийнарех ахаш тарггача хьажкIех силос кийчъяь баьннаб пхелагIча отделенен болхлой.

Сихде силос лаьттах йоллилга

Шортта а дика а силос йолларна ма эшша тэро я «Ингушски совхоза: дика хьийкъай хьажкIаш, йолаш я хьажкIаш чуэца кэмбайнаш. ЛерттIа болх байташ хилча, совхозерча 14 комбайно Iалашдергда шин кIирах силос йоллара план кхоачашъелга.

Хьалхарча деношка хьахьекхад сэвхоза отделенеш из болх сихеи дикеи чакхбаккха кийчъенна ца хилар. Силос йоллаш дола кIоагаш цIендинза моттигаш дукха я. Масала, кIезигагIа йолле а 5 эзар тонн силос лаьттах йолла езача йиълагIча отделене цхьа эзар тэнн ойллал а дац кийчдаь кIоагаш, цIенде мара ца дезаш дуккха силос йолла кIоагаш цига доллашехь. Обкомо доакъар кийчдара месячник кхайкабаьб. Беррига низ оарцагIа а баьккха сихде деза «Ингушски» сэвхозо силос лаьттах йоллилга.

Юкъарча хьайбашта

Саясановски районерча Калинина цIерахча колхоза къахьегамхоша йэл хьакха болабалалехьа дикка хьалха кадраши царна эшаргйола инструменти кийчйир. Йол хьокха ха хьа тIа эттача лоаман цонашка йол хьакха арабаьлар кэлхозникаш. Малх хьалкхийтача денз из чубиззалца йол хьокх цар. Хьакхаь йол йокъалушшехь из гул а йийя аргIаш ду колхозникаша. Колхозникий балхах бeзам боргболаш кэлхоза правленес соцам баьб хIара иттлагIа дола аргIа колхозникашта шоай доаханна лаьрхIа дIадала, аьнна. Цонаш йолча лэамашка механизмашца болх бе вIаштIехьа доаццашехь а, хIанзлехьа 120 гектара тIара йол чуийца яьннай колхоз.

Месячник доладеннача хьалхарча деношка денз сихбеннаб колхозе хьажкIехи баьцехи силос кийчъяра бэлх. 240 тонн силос елла яьннай. Техникан новкъостал доацаш беррига болх хала а, кара бе безаш а боллашехьа шурий-товарни ферманна цаI-ах шера кхоачам хиллал йоли, тоъам хургбэлаш силоси кийчъе лаьрхIад цар. Уж торонаш цар йолаш а я, хIаьта царех пайда а эцаргба.

ХIара гектара тIара 50 тонн силос йоакх кхоалагIча отделене

ССКП обкома соцам баьб 1-ча августагара денз 1-ча сентябрга кхаччалца доакъар кийчдарна месячник хилда, аьнна. Къаьстта дукхагIа уйла тIаяхийта езаш да мошача хьажкIий силэс кийчъелга.

«Шалински» яхача совхоза кхоалагIча отделене планах йолла езаш хинна силос 3500 тонн яр. Силоса лаьрхIа отделенес дIайийнаяр 200 гектар хьажкIий. Шортта йэачаш а йолаш дика шу дарах чIоагIа хьийкъай силоса дIайийна хьажкIаш. Силос йолла доладеннача хьалхарча деношка гучадьннад хIара гектара тIара 50 тонн мошача хьажкIий йоалаш хилар. Цох отделенега торо хул хийцца шин шера кхоачам балла силос йолла.

ХIара денна 30—40 болхлэ хул силос йоллача метте, болх беш. Комбайно хьакхаь моша хьажкIаш силос чуйоллача кIоагашка тIаоза кхеяц автомашинаш, дукхагIа болча шофераша Брисюка, Телиевс, Хаджиевс хIара денна 20—25 рейс ешшехь а. Машинаш кIезига хиларах да из.

Iалаьмате чехка оарцагIа яла еза совхоза дирекци кхоалагIча отделенена машинаш хьожаярна.

Б. МУТИЕВ.

Силос хьокха дикагIа йола агрегат

Наурски районерча Калинина цIерахча колхоза кхашка силоса хьажкIаш хьокхаш я механизатора Михайленкос лелаеш йола агрегат. Планах 4 гектар мара йоацача, 10—12 гектар хIажкIаш хьокх агрегато, хIара гектара тIара 200 центнер моша доакъар а доаккхаш.

Н. Кобиашвили сурт.

Цхьан дийнахь тока тIа

М. Льянов, С. Паров.

ЗIамига цIалг хьалдизза нах ба. Царех хIара вар сиха а, дIаьха къамаьл де мукха воацаш а ва. Цхьабараш сихбенна яздеш багIа, шоллагIа бараш сатем байнна царга хьежаш латт... Наьсарен-вокзалерча мельзавода тараз дола цIа да из.

...Белий санна IажагIа, дошо бос болча кIих етта цIена грузовикаш, юкъе хайра юкъ ца йолаш хьа тIа увтт тараза тIа...

Наьсарен районерча совхозий отделенешкара баьхка викалаш кIа дIаденна шоай квитанцеш киса а дехкаш, сихха арабувл цу цIалга чура. Арабаьннараштa меттел керда бараш хьаувтт... Иштта латт укхазара гIулакх укх деношка, дийнахь а бус а ца соцаш.

ЦIенхоштта сихбеннаб уж, паччахьалкхенна ялат дIадалара план 2—3 дийнахь кхоачашъе.

Шедолчун а дух тIа довла гIерташ оамал йола тхо, редакцен болхлой. кIа дахьаш енача грузовика тIа а хайша Долакха-юрта дахар.

Хоза ба Наьсарера Долакха-юрта бода никъ. Йистте хьатIа а отташ, листа хьу санна тоаенна латт, канашеи хьоасашеи хозъяь хьажкIаш. Генараша деэдаь кортош сужне а даха, бIарг дIа ма кхоачча гидуаргий кхаш дада. Накха бизза сэ даккха дог доагIш хоза хьадж я цу кхашкара, лаьгIо хьекхача михо хьакхухьар...

...Аьрдехьа вийрзача бIаргагу Кавказа лоамий тхьамада — чуэзза, вIалла дIа ца йоаккхаш кIай куй туллаеш бола Бешлоам...

— Маьржа йаI-кх, са даьй мохк — Кавказ! Литта дошув да-кх хьо!

* * *

Юрт юстара а юташ, долххашехь тока тIа дахар тхо.

Тхона духьал вера. кIай вала з венна безаме къонаха, зIамига долча хана денз тхона вовзаш вола Арсамаков ИбрахIам — «Октябран 40 шу» яхача совхоза Долакха-юртарча отделенен управляющи ва из.

— Марша доагIалда хьаьший, ма дика болх ба шо даькка,— тхона газет тоха даькка хургда шо...

Йовхало корзагIъяьха, кьувзаш кIалтIаювлаш дерстача дулха чIегалгаш а йолаш кхехкаш латтар боккха яй — хьадалла доаллар тока тIарча болхлоштта кийчдеш латта чам бола обед.

Коа арадайлар тхо. Малхбузехьара тIайоагIача Iаьржача морхаша догIа дара кхерабенна болхлой, бахьашца хьал тIа а тувсаш, докъаде Iодоаржадаь кIа юхагулдеш боахкар.

Тока тIа хьаухаш кIа Iо а дессадеш, цигара кхыдар тIадетта дIа а ухаш дукха грузовой машинаш яр. Хьакхихьар дар, хIаьтта комбайно аьрда, докъаде а цIенде а кхенза дола кIа, хIаьта дIакхихьар, паччахьалкхенна дIателаш дола, дошув санна цIена, декъа кIа дар.

— Йоачано дутаре-м — йоахар ИбрахIама — укх шин дийнахьа йистедаргдар тхо ка бола ялаташ чуийца а паччахьалкхенна дIаденна а.

Тока тIа хаьхо волча воккхача саго дувцар: — укх шерара ахка дац моллагIа дола ахка. Сона дагадоагIаш укх шера миссел йоачаш йолаш шу денадац ГIалгIайчухь.

8—10 балха дийнахь ялаташ чуийца дахарна кхоачам балла механизмаш йолаш я. Йоачаша хьалсовсадаь латтача лаьттах чархаш чу а ухаш, берригача шоай низаца болх хьабулац царна, цхьабакъда, цу халонех кхера а бенна тIехьашка боалаш бац механизатораш. Шоашта хьалхашка латта сий долеи бехктокхамеи декхараш кхоачащдеш ба уж.

Юртбоахаман машинашта ший ханнахьа ремонт а яь араяьннача Долакха-юртарчa отделенес 1400 гектар ка бола ялат чуийцад 1 август тIакхоачаш, паччахьалкхен складашка дIаденнад 10550 центнер ялат.

Къамаьла дукха шаьра а воацаш, массаза а уйлане волаш къонаха ва Джандаров Ювсап. ДIадахача шерашка Акмолински областе «Коммунизман никъ» яхача колхозе болх беш хиннав из, комбайнер волаш. Ювсап, болх дика барах цу шерашка шозза Москве Ерригсоюзни Юртбоахаман Выставке хиннав. Массехказза мах бола совгIаташ тийннад цунна.

Ювсапа ший нана санна дукхабезар даьй баьха хьамсара мохк. Нохч - ГIалгIай республика меттаоттаьча юххьанцарча деношка, эггара хьалха боагIача нахаца ший даьй мехка кхаьчар Ювсап.

Доацача гIулакха цхьан дийнахьа айлаюкъе ца лелаш, ше цIакхоачачашехь балха эггар Ювсап Долакха-юртарча отделене.

...Форда тIа гIолла доагIача кемаи хьисапе йоагIаш латт ши комбайн.

Уж шаккъе а лелаеш ва толашагIа вола комбайнер Джандаров Ювсап. 13 балха дийнахьа 406 гектар ялатий хьекхаьй цо, 4811 центнер а оардаш.

ЦаI вац Ювсап. Цун дикагIа бола новкъостий ба штурвальнеш Чергизов Iалихан, Аушев Ювсап, трактористаш Дахкильгов Султан, Окунев Виктор, копнильщикаш Рамазанов Iиса, Щечоев Махьмад.

Укхаза тракторни бригадан бригадир вола н. Беков Беслани цун помощник комсомолец Евлоеви ца хаддаш къахьегаш ба, цхьанна минута ца социйташ тракторашка болх байтарна. Шийна тIабилла болх тешаме а дика а беш ва тракторист Губиев Махьмад.

Из тракторни бригада Наьсарен районе хьалхара моттиг лелаеш я.

— Укхох оатхал хуле тамаш я-кх, аьнна наха хеташ йолча тишъеннача комбайнах, лаьрххIа къахьийга ремонт ярца «оатхал» а яь, шин комбайнаца болх беш ва дикагIа вола комбайнер Балхаев Дауд. 10 къахьегама дийнахьа 242 гектар ялат чуийцад цо. Эсала бац Дауда новкъостий штурвальнеш Сурхоев Iиса, Джандаров Махьмад, трактористаш Дахкильгов Махьмад, Алиханов Баьтарбик.

Отделенера хIара болхло ше хьегача къица вай Даьхенна пайда бала гIерташ ва.

Тока тIа балхаш деш ба дикагIа бола кхалнах, шэай балха боарамаш шозза а кхы дукхагIа а кхоачащду цар. Школьница йола Гелисханова Марем, ахкан каникулех ше мукъайолча хана тока тIа болх беш я. Хьокхаме болх беш ба Кулбужева Мовли, Лиза кхыбараш.

Машинаш вIалла сецаь ца латтийташ кIа дотташ а доассадеш а ба грузчикаш Далгиев Iаьла, Шибилов Махьмад.

Сахьата механизмо санна дика болх беш ба шофераш Мартазанов Iаддал-Къаьдар, Хаджиев Ваха — уж Грозненски транспортни конторо укхаза новкъостала бахкийта ба.

Массанех а бIарг кхеташ механизмай телхар тоадеш ва Грозненски РТС-ра вена Ананьев Иван.

Совхоза отделенена хьалхашка латта декхараш ялат чуэцарцеи из паччахьалкхенна дIадаларцеи чакхдоалаш дац. ДIайхеи дизаи долаш Iа доаккхилга кийчде дезаш да совхоза хьайбаш.

Мошеи гIожеи доакъар чуийнна кийчдеш я отделени.

Таханалехьа ши бIаьннел тIех тонн силос еллай укхаза.

Рационализаторски предложенеш а яьлар бIал-юкъе. Машина кузов йизза хьаена аьта силос шодаша IоIоассае езар хIанзолца. ХIара дийнахьа 24 болхло везар цу гIулакха.

Цу деша чIоагIа уйла еш вар отделенен агроном Долгиев Ахьмад.— Цо дагалаьцар говза хIама дар. Силос чуйиллалехьа, цунна кIал, машина кузова чу мушах баь цхарал биллар цо, цу цхарала тIа силос еттар кузов йизза. Цхаралах ара диса дакъа тракторца хьаозадича ,минут ялалехьа еррига силос кIоаг чу кхос. Ший тайпара йола самосвал хилар цох.

Отделенен управляющи волча Арсамаков ИбрахIама геттара сиха къоабалъяь хьаийцар из рационализаторски предложени.

ДIалаьрхIача совхоза отделенена 5000 сом пайда хул Ахьмада дагалаьцача цу говзача гIулакхах, 24 болхло кхычахьа болх бергболаш мукъа а воал.

Цу говзала чIоагIа гIадбаха кхы а хьинарегIа шоай болх беш ба силос хьокхача комбайна тIа болх беш бола Даурбеков Жарап, тракторист Мусиев Султан.

Уж деррита гIулакхаш хьахайна раьза долаш, оахош бихьа никъ кхоачашхиннарг а лаьрхIа, тока тIерча болхлой мерза Iадика а йийца паччахьалкхенна дIадала кIа дахьаш йоагIача грузовикаца цIадаьхкар тхо.

Долакха-юрт.

Дунен мехкашта юкъерча гIулакхий обзор

Империалисташа къайлагIа тийшача балхаца баь барт машара кхераме ба

Дерригача дуненна хьалхашка боккха лоархIам болаш да хIара денна вайна хьахозаш дола Iарбий Малхбоаленгахьарча машара га доахаш вай мехко деш дэла къамаьлаш а цу дешах лаьца СССР Министрий Совета Председателеи США-н, Англен, Францен правительстваштa керте латтараши хIанз вIаши дIа-юха ухийта посланеш а. Советски дипломатен низо гучабаьккхаб деррига дуне хIалакдар кхерам болаш хинна империалисташа къайлагIа вIашагIбелла цхьаькха тийшабэлх. Цунца цхьана цу кхерамана халкъий теркам тIа а бахийта, Советски Союзэ дIахьекхар из дIабаккхарна дикагIа бола никъ — Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьа машарца тоамбарца ООН-а генеральни секретарь юкъе а волаш, СССР- еи, США-ни, Англени, Францени, Индени правительствашта керте латтарий совещани вIашагIтохилга.

ХIанз цу районе латтача гIулакхий маIан да Iарбий халкъий юхатохалургбэаца кортамукъаленгахьа бола болам американски английски империалисташ герза низацеи тIема авантюрашцеи тоIабе гIерташ хилар. Укх теххьарча бетташка цу болама эггара къьагIа йола юхь я Ираке хинна революци. Цо мукъабаьккхар из мохк империалистически гIабаехи халкъа моастагIа хиннача Нури Саида эрдингахи. Къаман-кортамукъален болам хьахьекхар Шамун керте а волаш мохк бехкача доалдерий ординга духьала Ливане гIеттача халкъо а. Халкъа гоама хиларах меллуш латт иордански кэрола Хусейна Iаьдал а.

Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьарча къамий прогресса сухала тешалла латтача цу хьалашка «Нью-Йорк пост» яхача газето нийса ма аллара «шахашцеи королашцеи гуччахьа демократена духьала йолча правительствашцеи гIулакх да «ВIашагIкхийттача Штатий, цхьабакъда Юхерча Малхбоалехьарча мехкашкарча низашцар — цар халкъашцара шоаш хийраяьхай». Къаман-кортамукъален болам айлуш латтача хьалашка Даллеса цхьа хIама соцадаьд шийна: «Революцеш йохалургъя», аьнна. Из дир империалисташа Ливанеи Иорданеи. Цхьабакъда из дудалнзар царга Ираке, хIана аьлча империалисташа къайлагIа вIашагбелла тийшаболх Советски Союзо ший ханнахьа гучабаьккхар, хIаьта Иракски Республика лорае оарцагIа даьлар Iарбий халкъаши дунен тIа мел дола машар беза адамаши.

Шоай агрессен политиканеи кхыча мехкий чурча гIулакхашта юкъелелхараи сийрда ярлыкаш тIалетаелга дукхадезаш ба Вашингтонера пропагандисташ. Цудухьа вIашагIдехкад цар ер дешаш: (коммунизм) «юхакъувлара политикеи (кхы мехкаш империалистически лоала кIал) «сецадара политикеи». Из бахьан долаш ши-шегI керта чу йоагIа Даллес унтера Пришбея кхоачарагIа вола идейни таргала саг хиларах йола уйла. Пришибеевеи Даллесеи кхетамий лард цаI я — истори эрагдувлаш хьадоагIаш хилар ца кхетадари халкъий хьалташ геттара гоама хилари.

Цу ларда тIа вIашагIъелла я английскии американскии империалистий Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьарча мехкащцара хIанзара политика а. Цу районерча халкъий къаман-кортамукъален боламех «коммунистически» оал цар, хIаьта из тоIабарна шоай эскараш а ухийт. Цудухьа да американэ-английски правительстваша Iарбий Малхбоалехьа латта хьалаш дувцарна правительствашта керте латтарий совещани вIашагIтоха новкъарло елга а: Вашингтонаи Лондонаи аьттув болаш дац цу районера цар империалистически пэлитика наха а ховш ювцар. Из ишта хиларах тешал ду, Кхерамзен Совета наькъаца правительствашта кертелаттарий совещани вIашагIтоха Советски Союз раьза хиннилга дIахайнача хана Вашингтон хьаьръяьнна а корзагIъяьнна а хьайзар», яхаш английскии американскии печато дуккхаза деча хоамаша. США-ни Англени доал деча гIэзарий къайлагIара маневраш гучаяьхар Советски правительствона керте латтачо 28 июле яхьийтача послане тIа. Из бахьан долаш, шоашта тIера бехк хьатIабилла гIерташ, малхбузехьарча пропагандас сихха дIакхайкадир, керте латтарий сэвещани ца хилийтар духьа ниI тIаетт Советски Союзо, аьнна. Из харц хилар дукха ха ялалехьа кхетадир вашингтонски политикашеи пропагандисташеи, Советски послане тIа харцахьа кхетаде йиш йоацаш белгалдаьд: «Советски правительствос... хьалхагIа а санна лоархI ООН-на генеральни секретарь юкъе а волаш СССР-еи, США-ни, Великобританени, Францени, Индени правительствашта кертелаттарий совещани сов чехка вIашагIтоханза ярг ца хилар».

ТIаккха правительствашта кертелаттарий совещани вIашагIтохара гIулакха юкъе шеко яхьа гIертар американски реакционни пропаганда. Бокъонца госдепартаменто хоам бешшехьа а шин газето — «Нью-Йорк Таймси» «Нью-Йорк геральд Трибюни» яхачар — цхьан дийнахьа, цхьан дешащца дIакхайкадир, правительствашта кертелаттарий совещани вIашагIтехача «йоккхийча державаша зIамигача мехкий гIулакхашта доал делга хургдар», аьнна.

Ма чIоагIа моттийта а эхь дайна а дувца ховш хила беза, зIамигача Iарбий ший мехка йолаьча англэамерикански агрессено деррига дуне эгIаздигача ханна из бакъдеш дувцаш бола нах!

Халкъаш Iехаде а цар фийле южае а дагахьа цхьаькха киловзал араяьккхар Малхбузен империалистически пропагандас.

ТIеххьарча деношка английскии американскии печаташа хадданза хоамаш ду Iарбий Малхбоалехьара хьал «цхьан бэарам тIа а латт», малхбузехьара державаш Иракаи кхыча Iарбий мехкаштеи чугIорта планаш йолаш а яц, хIаьта Иракски Республика йолаш хилара мутIахьа хила кийча а да, яхаш. Из бакъде гIерташ массаза а дувцаш да Иран, Пакистан, Турци, къаьстта а Англи санна долча мехкаша Иракски Республика къоабалъяр. Цунца масса тайпара доаржадеш хабараш а да Ливанера ший эскараш арадоахаргдола «гIулакх лохаш я» США хIаьта Англи даиман ший парашютисташ Иордане лоаттабе лаьрхIа а яц, яхаш.

Уж цар мел дувцараш шоай агрессивни планаш къайлаяхьа гIерташ духьала тувса хIамаш да. Хьанна хац, Англес Насера правительство къоабалъяр 1956 шера суэцки авантюра йоларна Идена наькъ тIа ца даьннилга.

ХIанз массанена а ховш да, Ливанаи Иорданенеи духьалара агресси США-ни Англени доал деча гIозараша 15 июль тIакхачале дуккха а хьалхагIа денз лаьрхIа хинна хилар. Хьажал шо цхьа бутт хьалхагIарча американскии английски газеташка: массагIазза дув буъ цар тIа Iарбий Малхбоален мехкашка эскараш чудигара уйла «саццаь дIаяьккхай» Эйзенхауреи Макмилланеи яхаш.

ВIашагIкхийттача Штаташеи, Англеси шоашкахьара Iарбий мехкашта агрессен «кхерам бац», яхаш деш дола тешалаш цхьанна а тайпара тарлуш дац, кхыметтел Вашингтоно массанена хозаш хьакхайкадаьчунца а: Юхерчеи Юкъерчеи Малхбэалехьа Малхбузено лелаю «юхакъувлареи» «сецадареи» политика хувца ца луш юс, аьнна.

Бокъонца бакъдолчарца нийсдича кIур санна дайя дIадоал Iарбий Малхбоалехьара хьал «цхьан боарам тIа латт» яхаш англо-американски пропагандас деш дола тешал а.

Ливанера американски интервенционистски эскараш 17 эзар сагага дIакхаьчад, кхы а дукхагIа хулаш а латт. Атомни дар а долаш, хIанзарча герзаца кийчдеш латт из эскар. 6-гIча американски флота 75 тIема кема шоай йоккхий топашца, бомбардировщикашца, ракеташца Средиземни форда малхбоалехьарча даькъа тIа латт. Туркий лаьтта, Адана яхача районе, латт США-н фецарча тIема Iалаьмате доккхий низаш. Иордане Iовессав 5 эзар английски парашютист, хIаьта Iарбий Малхбоален моллагIча районе чукхоссадала кийча дэла Англен 40 эзар десантни эскар Кипре а латт. Английски эскараш гулдеш латт Бахрейн яхача районеи Аравийски ахгIайрен къулбехьенгахьеи, Туркес вIашагIдетт ший эскараш ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан Сирийски района доазонашка. Иордански король Хусейн дIайхача лазарах улла саг санна харцлув «Багдада чугIортар» дувцаш, тIом хьэабарца ший Iаьдал халкъа эгIазленна кIалхара дарг ма дий а яхаш.

Цу кIеззигача хIамаша хьахьокх Iарбий Малхбоалехьа тIема оала балар кхерам белаш хьалаш кхохкаденна хилар.

Цу тайппара бокъонца дола тешал дергда 28—29 июле Лэндоне хиннача Багдадски пактан совета совещане а.

Ираке хиннача революцес йохайир цу агрессивни тIема блока лард. «Индиан экспресс» яхача индийски газето йоах дIаяхача сессе «ший хур дир Даллеса цу дакъанна са чудолла гIерташ». ВIашагIкхийтта Штаташ Багдадски пактах дIатохара наькъацеи Турци санна болча цу блэка члений тIема низаш чIоагIдара наькъацеи дийндеш латт дакъа. Франс Пресс яхача агентствос яздаьдар, «Багдадски пактах дIакхетар бахьан долаш ВIашагIкхийттача Штатеех бокъонца йола коалицен кулгалхо хулаш латт» яхаш. Америка бокъонца йола кулгалхэ хилар хIанзле а хьагучадьннад Багдадски пактан доакъашхой лондонски совещанен тIеххьарча декларацех. Цо хадданза тIахьехамаш ду Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьара «эборона чIоагIъярнеи» «юкъара кхерамзе хьаллацарнеи». Империалисташа къаьстта чIоагIагIа ювц оборона шоаш латача хана е лата кийчлуча хана.

Багдадски пакта доакъашхой лондэнски совещанен тIеххьарча декларацен тIехьехамаша хьахойт империалистически гIозараш Iарбий Малхбоалехьара агресси шеръярна чуийнна кийчо еш хилар. Хозахета гIоздаьнна хиннадац «Нью-Йорк геральд трибюн» яха газета «Багдадски пактан керда низ» яхача ший редакционни статья тIа «Малхбузен оборэнан къилбаседехьар ярус» (иштта цIи йоаккх Турцехи, Иранахи, Пакистанахи американски печато—С. И.) Америкас обязательство тIаэцарах чIоагIъяь хилар бахьан долаш» (ювцаш яр я Юхерча Малхбоалехьарча мехкашта — пактан доакъэшхошта «тIема новкъостал» дергда аьнна США-с тIаийца обязательство).

Багдадски пактан лондонски совещане англо-американски кулгалхоша бaь сухал белгалбоаккхаш а правительствашта кертелаттарий совещани хьэахаяьча хана цу кулгалхоша тIехьатеттареи новкъарленаш яреи политикаца из бусташ а «Ньюс кроникл» яхача английски газета дипломатически корреспонденто хетт: 5 эзар миль наькъа баха диъ дийнахьа кийчбала эрсашта могаш хилча, цхьаннахьа баха ца безаш болча американцашта ши кIира хIана деза кийчбаларна а.

Жэп довзаш да. Советски Союз мамогга гIерт Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьара дов дIадаккха, цудухьа правительствай кертелаттарий совещани елга а дех. Англени США-ни империалистически гIозараш Iарбий Малхбоалехьара дов кхы а шерде гIерт, цу районе шоай мелденна гIулакхаш юхаметтаоттадарна, цудухьа цу тайпара сэвещани вIашагIтохара духьала а да.

Iарбий Малхбоалехьара англоамерикански политика чакхйоалаш яц. Империалистически лоала кIалхарйоалаш латт Ирак. Гуча а яьхай дерригача дунен адамашта юкъе тIа-тIа дукхагIа дегаза йоалаш а латт правительствашта кертелаттарий совещани гульяра деша гоннахьа Малхбузен прэпагандас лелаю маневраш. Малхбузен лагера шийна юкъе а хиннай духьаленаш из тайпа совещани вIашагIтохара дош дувцача: хIаьтта хиннача къилбаседа-атлантически блока совета сессе 12 паччахьалкхено къамаьл даьд кхы ца гоадеш «лакхехьара бараш вIашагIкхетара» тIехьа.

Бакъда англо-американски дипломати ийшаяр аьнна фийлал мелъялийта мегаргьяц халкъаша. Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьа империалисташа лелаю пэлитика бахьан долаш тIема пожар хилара кхерам дIабаьккха баьннабац. Цудухьа тIа-тIа чIоагIагIа йоах халкъаша: Iарбий Малхбоалехьара тIом дIабаккхарна тIехьа ца тетташ вIашагIтоха правительствашта кертелаттарий совещани, Ливанереи Иорданеи интервентий эскараш арадаха!

С. ИВАНОВ.

Доазол дехьара

Ливанера хьал

БЕЙРУТ, 3 августа. (ТАСС). Кепа йоазоно хоамбечох, селхан Ливана Министрий Совета заседани хиннай, цу тІа решени яьй хІанз йола Ливански правительство отставке гІоргьяц 24 сентябре кхаччалца бокъо йолаш волча президента Шамуна ха йистеяллалца.

«Ориан» яхача газето яьзду, парламента председатела Адель Оссейранеи цхьайолча парламентски ординташеи, иштта оппозицешеи, кхьа йоаццаш Сами Сольха правительство отставка ялар дІадех.

«Ориан» яхача газето белгалду, Камиль Шамун, США президента къаьстта вола викал Роберт Мерфи керда президент Фуад Шехаб, доазол дехьарча гІулакхий министр Шарль Малик юкъе а болаш Ливана чура политически хьал дувцаш совещани хилар.

ГІулакх иштта лелашхье а, бейрутски портс американски эскар хІанз а Іодоссадеш латт. Антельяс яхача нах бахача моттига юхе (Бейрута 6 километр къилбаседагахьа), хІьата иштта ливански столицана къулбехьа йоассаеш латт тІема техникеи гІирси бола американски кхо транспорт. США фецарча тІема низа самолеташа (Бейрута юхерча) Хаьлде яхача мехкашта юкъерча аэродроме тІема мухьаш Іодоассаду.

«Аль джарида» яхача газето беча хоамах Ливанера США викал Макклинток Бейруте пресс-конференце къамаьл деш, Ливане керда американски эскар дара бахьана даьча хаттара жоп дала ца тугаш Іийра. ДІахо Ливане американски эскар кхы тІа а доссаргда аьлар цо.

ЛИВАНЕРЧА СОБЫТЕШКА

Ливане американски тІема низи техникеи дІаахийтар.
Укх сурта тІа: американски салти Бейрута юхе.
ДПА агентстван сурт. Фотохроника ТАСС.

„Американски империалисташ керда зулам кийчдеш ба"

ДАМАСК, 3 августа. (ТАСС). Американски эскара керда низ Ливане боссабаро ВІашагІкхийттача Іарбий республикан Сирийски районе ца безами дорхали гІоттаяьй. Дамасски кепа йоазано чІоагтІа критика ю Іарбий Малхбоале США-с лелаеча агрессивни гІулакхашта духьал, хоадамболлаш дІа а дех Ливанера американски эскар сихха арадаккхар. Цу гІулакха моллагІа йола мело яр, йоах «Ан-наср» яхача газето, «гІулакх кхы а халатІча хьала тІа оттаделга хургдар».

«Ан-нура» яхача газето белгалдоакх, «Ливане саццанза американски эскар Іодоссадаро тешал ду, американски империалисташа Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале керда зулам кийчдеш хиларна».

Иорданера террор

КАИР, 3 августа. (ТАСС). Иордански Іаьдало дІахо а леладеш да, английски эскараша мохк дІалацара духьал бола патриоташ дукха лувцалга. МЕН яхача агентствос хоам бечох, дукха ха йоаццаш Иордане хиннача ирански цхьан института профессоро, аьннад королевски Іаьдала «раьза бац» аьнна бехке беш эзар гаргга иорданец набахта чувелла хилэр. Цо иштта хоамбир, иордански Іаьдало Иордане баха дукха иракски гражданаш набахта чубехка хиларах а.

Машарга бола Керда тІахьехам

КАИР, 4 августа, (ТАСС). Н. С. Хрущеви Мао Цзэ-дуни вІашагІкхетарах йола коммюнике мехкашта юкъера йоккха лоархІам бола а хьалхара политически лоархІам бола а гІулакх санна тІаийцад Іарбий халкъаша. Каирски газеташа коммюникен текст шоай хьалхарча оагІош тІа кепа техай, доккхи бос бола кepта йоазош а долаш. 3—4 августе ВІашагІкхийттача Іарбий Республикан радиостанцеша дІайийшай коммюнике, хІаьта иштта МЕН яхача информационни агентствос а йоаржаьй из.

Керта йоазошка дерригача газеташа белгалду, СССР-и Китайски Халкъа республикеи паччахьалкхений эпара хьалха латтарий совещани сиха вІашагІтохарна тІехьа хилар, Юкъерча Малхбоале Американ ВІашагІкхийттача Штаташеи Англеси лелош йола агресси харцъеш, Ливанереи Иорданереи оккупационни эскар арадаккхар.

ЧІоагІа лоІам хиларца белгалдоакх газеташа, дунен машар лорабарна де дезачун Советски Союзеи Китайски Халкъа республикани пхьа барт хилар. Моттигерча кепа йоазоно коммюникена юкъера белгалйоах, ВІашагІкхийттача Іарбий Республика а Иракски республика а, иштта кхыча шоай къама кортамукъал бахьан къовсам лелабеча халкъан бакъахьара къовсам хьаллоацаш йола моттигаш.

«Аль-ахрам» яхача газето ший хьалхарча статья тІа Советски-Китайски коммюникех йоах «машарга дола керда кхайкарал да» из. Коммюнике, йоах газето «машарга дола кхайкарал да, машаре цхьан дахарна, шийла тІом соцабарна тІахьехаш я. Тахан цхьа фронт яь, машара кхерам тессача агрессена духьал гІерттача лагера оаз я из».

Японе Хиросима-Токио маршрутах чакхъяккхай эзар километр йолаш дунен машара поход. Похода доакъашхой Кобе, Осака, Киото, иштта кхыча йоаккхийча городашка гІолла чакхбоалача хана царех хьакхийтар бІаьннешца лоархІам бола Японски гражданаш.

Укх сурта тІа: По-Мацио Суежимас дІахьо атомни радиаце кхьоадаьча лазарах дукха ха йоаццаш Хиросиме байнача виъ сага цІераш тІа-йола таблица.

Сурт Джапан Пресс. Фотохроника ТАСС.

Китае вІалла ца хьийкъача тайпара дуга хьувкъар

ЧІоагІа хьийкъа кІа чуийцача, Китайски Халкъа Республике хІанз дуга чуэцаш латт. Укх шера хьалха кхача дуга 2,5 миллион совгІа гектар дукхагІа дІадийнад. Китая дуга дІадувча Къулбехьарча шийтта провинце дуга дІадув кхаш 30 процент шердаьд.

Укх шера вІалла ца хиннача тайпара хьийкъад дуга. Гуандун яхача провинце 4300 гектар совгІа йолча моттигера хІара гектара тІера 75 центнер дуга чуийцад, хІаьта 16350 гектара тІера — 60—70 центнер хьалха кхача дуга хиннад, Чжецзян яхача провинце дуга чуийцад 380 эзар гектара тІара, юкъера лаьрхІача гектара тІера 49,5 центнер дуга даьннад. Из 1957 шера хьийкъачул шозза дукхагІа да.

Геттара чІоагІа дуга хьийкъад Хубей яхача провинце, Янцзы яхача додача хина юкъа моттите. Цига 60 эзар гектара тІера юкъера лаьрхІача гектара тІера 67,5 центнер дуга хиннад.

Дукха ха йоаццаш Ченду конференци хилар Къулбехьарча Китаян провинцешкара дуга хьувкъийтара дешаш дувцаш. Конференцес дийцар, юкъерча ханеи тІехьеи хулаш дола дуга дика хьувкъамаш дахарна де деза гІулакхаш.

Мао Цзэ-дуни Н. С. Хрущеви вІашагІкхийтта хинна коммюнике могаю Пекинцаша

ПЕКИН, 3 август. (ТАСС). Синьхуа яхача агентствос хоамбу:

Пекинцаша чІоагІа гІадбаха дог айдаларца тІаийцар, ССКП ЦК хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета председатель Н. С. Хрущеви КПК ЦК председатель, КНР председатель Мао Цзэ-дуни вІашагІкхетарах йолча коммюникена кулгаш яздара хьакъехьара хоам. Коммюнике дукхаза дІакхайкаьй городской радиога гІолла.

«Бэйцзин ваньбао» яхача, столице сайрийна арадувлача газета коммюникен текст тІайола еррига тираж цу сахьате наха дІайийцар. Газетий витринашка дукха гуллий Пекинцаш хул Мао Цзэ-дуни Н. С. Хрущеви вІашагІкхетара коммюнике ешаш.

«Бэйцзин ваньбао» яхача газето Мао Цзэ-дуни Н. С. Хрущеви вІашагІкхетара коммюникен текст кепа техай «Мао Цзэ-дуни Н. С. Хрущеви Пекине вІашагІкхетар» аьнна доккха керта йоазув а долаш. Керта йоазонна кІал къоастадаь дешаш да: «КНР-си СССР-ои чІоагІа во могаю Юкъерча Малхбоалера американо-английски агресси, хоадамболлаш дІадех сийлахь-йоккхача державай керте латтарий совещани гоа ца еш вІашагІтохар. Китайи СССР-и шоай берригга низ тІабахийта къовсам лелабеш я хІанз этта кхохкам кІаьдбарна а керда тІом хилар юхатохарна а».

Тоам хилара а доттагІлен сийна а

Фельетон

Шалински совхоза 2-ча отделенен партийни организацен секретарь Асатур Аракелович Оганесян шийна йоккхача кабинетача гІолла дІа-юха а ухаш, шаккъа кулг а лестадеш, ше-шийца къамаьл а деш шийхи отделенен управляющех Павел Иванович Болтенковхи бехкаш доахаш вар.

— Іа мел яхар деш лел со, Павел Иванович, хьона тоам мел бар а дувцаш, хьо хьесташ, — йоахар цо,— моццагІе а тІехяьннай хьоашали доттагІали, хьо лакхехьеи со лохехьеи яхалга юкъера дІа а даьккха партийни хьисапе вай шинне къамаьл де деза ха. ЧІоагІа кІоарлденнад вай шинне гІулакхаш, Павел Иванович, кхыметтел воашта гонахьа дер а зе ца луш кІоаргденнад. Іа со къайла кхухьаш, аз хьо къайла кхухьаш, иштта бу-кх вай шинне болх. МалагІа пайда боал цунах юкъарча гІулакха? Цхьаккха а тайпара балац! Цхьаккха а тайпара! — тоІа даь цІаьккха а аьлар, ший истола юхе юха а саца йоккха уйлаш керта чу а есса латтача Асатур Аракеловича.

Иштта из латташ цига чуваьлар Павел Иванович Болтенков.

— Сен уйла ю Іа, Аракелович,— аьнна йист хилар управляющи, хьалхара ког ше наІарах дІачу боаккхашехь а.

— Из да-кх дерригга а,— аьнна безам боаццаш юха йист хилар, духхьал цун хаттара жоп ца а луш, Асатур Аракеловича.

— Со дика кхетац Іа дувцачох?— цІаькха а хаьттар Павел Ивановича.

— Укхаза-м кхетаде а хІама дац,— кІеззига оаз сом а яь волавалар Асатур Аракелович:

— Вай отделене (совхозе цаІ мара йоацача) хІанз а я, Павел Иванович, хьакханза а, хІаьта хьакхачул тІехьагІа догІо йохкаеш уллаш а йол. Іайха дІалархІа Іа, мел лоархІам болаш хургья из. ХьалхагІа хьакхачох яйна дІаяьннай хьона цхьа бІаь тонн совгІа дикагІа йола йол, хІаьта шозалагІа хьакхачох а иззамиссел йовргья хьона. Вай шинне а цунна жоп дала дезар кхераш ва-кх со.

— Миштта жоп дала?— аьнна урагІ ийккхар из новкъа хинна Павел Иванович,— хьона хаций вай тракторни бригада берригга низ тІа а бахийта 75 гектарах 35 гектар хьакха яьнналга, хІаьта доакъар кийчдеш йолча бригадо воскресник а даь хьалхагІа хьакха илла йол вІашкатехалга. Цул совгІа паркхаш даь а вІашкатеха а маяьннайий 10 гектар люцерна а!

— ХІа-хІа из ала тІертар хьона со а, Павел Иванович, бегаш хетий хьона, доакъар Іалаш деча бригадо 25 дийнахьа 35 гектар хьакха а хьакха 10 гектар люцерна вІашкатехай,— Іоттар еш санна ший коллегана кІирвенна бІара а хьежаш аьлар Асатур Аракеловича.

— Из-м, дий хьона, дувцаргда вай бегаш хет-хетац-м,— аьлар Павел Ивановича.— Вайга-м цхьа маьхка ча а 434 гектар да, хІаьта ялат чуийцачул тІехьагІа дІайийна 27 гектар хьажкІаш а я. Ховргда хьона вайга хул, вай лоалахошка хул дукхагІа доакъар! — хаддаш аьлар Павел Ивановича.

— Дерригга иштта-м да из, Павел Иванович,— управляющи тешаве гІертар Асатур Аракелович,— бакъда, хІанз укх сахьате вайга 200 гектар мара маьхка ча-м дац, хІаьта планах 150 гектар хила езача метте дІайийна 27 гектар мара хьажкІаш а мичай. Хьона гуча тайпара, доккхал де хІама-м дац вай.

Дега юккъе Іеттача мо мара кхы са тоха даланзар Павел Ивановичага:

— ДІавала пайда боацар ца а дувцаш, тоъаргда хьона, Аракелович. Дика ма хой хьона нах шоашта моттача тайпара къахьегаш болга. Масала, тракторни бригада бригадир Махмедхаджиев, е доакъар Іалаш деча бригада бригадир Хусейнов, цар дага лийца планаш хьайна яйзача ховргда хьона, хьога-м даьра хьог со царех. Малх хьа а хьажа лаьтта докъа делча ховргда хьона вай бригадашта фу карагІа доал.

— Сона хац хьона, Павел Иванович, царна карагІа даргдари карагІдаргдоацари, бакъда, цхьаккха хІама ца деш бола хьай болхлой къайла а кхухьаш цар га доахаш-м ва хьо.

— Іа лаьцар а беций иззамоникъ, Аракелович,— аьнна духьал ваьлар управляющи.— Вай шинне-м даьра ду царна гІо. Боккъала бакъдар алар хьона дезе дукхагІа хьо-м даьра ва хьона отделенера порядках доацараш къайла кхухьар.

— А, со дукхагІа вац! Со бехке хила мег уж порядках доацараш бІарга а гуш царна духьал йист ца хулаш леларах. Дуккхаза партбюро хьа къамаьлага ладувгІа лаьрхІа хиннав со. Масса хана ахлитарг, е цкъаза ши ахлитарг маларца вой къовсам хоадабеш хьа даьхкад вай хІанзалца...

— ХІанз а мегаргдацар хьох вай, Аракелович, иштта хоадам бе? —аьлар Павел Ивановича, цхьа бІарг а тоІабаь, кисара особи московски къаракъа шуша хьалъара а озаяь.

«КІай корта барг» бІарга яьйча ше мел дийцар диц а денна шод Іо яхар Аракеловича. Хаттара жоп ца а луш ший истола яьшкачура кхалла хІамалг лаха волавалар из.

— Укхазара дІадоладала дезар хьона воай, Аракелович, аьлар Павел Ивановича, вела а къежа Аракеловича хьакховдаяь цІе помидор хьа ийцача.

Тоам хилара а доттагІлен сийна а шишши, кхокка пеланг кІалтІа даьккхачул тІехьагІа Павел Ивановичи Асатур Аракеловичи, иштта дика дІахаьдача шоай гІулакха раьза а хинна вІашагІкъаьстар.

А. САЙФУДИНОВ.

Республике хьалхара моттиг яьккхай цар

Надтеречни районерча «Надтеречни» совхоза доярκаша укх шера хІара беттача Іаттагара 1900 килограмм шура яккха, аьнна, социалистически декхар тІаийцар. Из декхар кхоачашдеш доккхий толамаш даьхад цар: дІабахача ялх бетта 1272 килограмм шура яьккхай хІара беттача Іаттагара, хІаьта, шоллагІча кварталах 811 килограмм яьккхай. Соахка хьалхарча ах шера яьккха хинначул 189 дукхагІа я из. Совхоза доярκаша дикеи цхьабартболашеи къахьегарах доахангара шура яккхарна республике хьалхара моттиг яьккхай.

Доярκаша тІаийцаь декхараш кхоачашдарна хьалха латташ хьайоагІа № 2 йолча Лоха Науререча отделенен доярκай коллектив.

Къаьстта доккхий хьоцхамаш доах цу отделенен № 2 йолча, Хамзатов Оалхазара кулгалдеча шурий товарни ферман коллективо. Дукха ба цу ферме дика болх беш доярκаш. Масала, 1959 шера йоагІаш йола шура йоаккхаш ба доярκаш Сайдулаева СальсаІ, Юсупова Белатий, Куркаева Марем, Яндарова Хьакимат, Юсупова Хадыжат кхыбараш.

ЧІоагІа терко ю совхоза а отделенен а хьайбаш леладераша Іаьсий кхедара. Укх шера Іаьсий кхедара план 103 процент кхоачашъяьй цу ферман коллективо. Ферман болхошеи кулгалхошеи чІоагІа сий ду Іаьсий кхедеш йолча Кудрявцева Валентина Андреевнай. Дукха шераш да цо из болх бу. Укх шера 111 Іаса кхедаьд цо.

Шоашкарча балха мел лоархІам ба ховш, къахьегаш ба божа боажабеш бола Энгилов Ахьмади, Беднов Константини, Лорсанов Мовлеи. Тайп-тайпара баьцаш йолча хувцаш доахан доажадеш хилча дикагІа юъ цар буц, дукхагІа лу шура. Из гІулакх дика кхоачашду, доахан доажадераша.

Шоаш тІаийцаь 1958 шерара декхар кхоачаш а даь, август бутт чаккхбалалехьа 1959 шера лаьрхІа шура яккха, болабала дош деннад ферман доярκаша.

Доахан деттача, царна хий моладеча, кхыдола гІулакхаш деча хана масса болча балхага ше хьожаш хул ферман заведующи вола нов. Хамзатов. Цул совгІа силос кийчъеча ше кулгал ду цо.

Балхах мукъа болча хана ферман болхлоша а новкъостал ду силос кийчъеча.

— Тахан силос кийчъеча хана тхоаш дика ца хьоже, кхоана, Іай яр хьал а йоахаш доаханна юае езараш тхо да,— йоах Хамзатовс.

Дика вІашагІбеллаб болхлошта юкъера кхетамеи говзал лакхъяреи болх. Каст-каста дукхагІа шура яккхара гІулакхаш дувцаш беседаш ю, социалистически яхьа итогаш ювц, дикагІа болча доярκай опыт сихха дІайоаржаю. Шоашка кхаьча хьалхле дІа ца хеца а кхы тІа керда толамаш даха а гІерташ къовсам лоаттабеш я ферман коллектив.

Х. ХАСАНОВ.

Кхоачашдир собране денна дош

Тхо дахар цхьан дийнахьа лоалахарча совхоза балхашка хьажа. Машина чура доагам кхоача а денна сайрийна мара дІакхачанзар тхо совхозе. ДІакхаьча совхоза конторе гулбенна дукха нах бІаргабайча хайра тхона цига собрани йолга. Гучадьлар ялат чуэца яь кийчо ювца болхлой вІашагІкхийтта хилар. Тхона гаьна воаццаш дехьа вагІача ханна нийсвенна волча саго аьлар:

— Соахка ший комбайн кийчъеш а, ялат чуэцаш а дика толамаш даьхача Бачаев Іалауддел тІехьа ца вусаш, хьалхарчар мугІарах Дудаев Салаудин дІаоттаргволга-м хов сона. Салаудина балхаца йолча уйлано а гойт из-м, ладувгІаш багІараша а яхаш, тхо къамаьлаш деш дагІача хана совхоза директора нов. Афанасьевс собрани хьа а йийла, къамаьл де дош делар совхоза керттерча инженера нов. Петросяна. Цо аьлар:

Укх шера вІалла ца хьийкъача тайпара дика хьийкъад вай ялат. Цо хьахьокх, — аьлар нов. Петросяна, — совхоза коллективо низ ца кхобеш укх шера къахьийга хилар. Бригадаша а звеноша а тІаийца хинна социалистически декхараш дика кхоачашдаь хилар. 8-10 балха дийнахьа из чуийца даккха декхар оттаду цу дика хьийкъача ялато вайна хьалхашка. Цу гІулакха кийчъе еза техника а, бе беза кхоачам а баь баьннаб. Комбайна эггара хьалха ремонт яь ваьннав, соахка а из болх баь хьалха ваьнна хинна Бачаев Іалаудди. Цо яь ремонт дика могаяьй комиссес. Ялат чуэцаш соахка ше лелаяь хьалхара моттиг укх шера дІа ца хеца лерхІаш ва Іалаудди. Бакъда, Іалауддел дукха тІехьа ца бусаш болхлой дукха ба совхозе. Царех ва комбайнер Дудаев Салаудин. Цхьа ди мара Іалауддел тІехьа ца юсаш ремонт яь яьккхай цо ший комбайн.

Цул тІехьагІа къамаьл даьча Бачаев Іалауддина аьлар:

— Вайна хьалхашка доккха, бехктокхаме декхараш латт хІанз укх сахьате. Аз даьха толамаш, ди а бийса а ца къовсаш баь болх бахьан долаш даьхад. Аз социалистически яхье вех, аьлар нов. Бачаевс, 2-ча отделенен комбайнер нов. Дудаев Салаудин. Со теш цунца яхь лелае мегаргхиларах, бакъда, сайгара хьалхле дІаяла уйла-м яц са цунга а, е кхычунга а.

Цун къамаьл даьнначул тІехьагІа бригадираша а, шофераша а, отделеней болхлоша а къамаьлаш дир. ТІеххьара къамаьл дир Салаудина. Цо аьлар:

— Соахка ази Бачаевси тІаийца хинна социалистически декхараш Бачаев сол хьалха а воалаш кхоачашдир. Іалаудде ший балха нормаш 115—125 процент кхоачашйир, хІаьта аз, 105—107 процент мара янзар. Цхьацца долча хІамашта со мела хилар хила мег из. Укх шера аз тІаийцадар 115—120 процент нормаш кхоачашъе, аьнна декхар. Укхаза даьча къамаьлашка ладийгІача а, сай балха уйла йича а из декхар сайна кІезига да мотт сона. Аз дош лу, укх шера ялат чуэцаш балха нормаш 125—130 процент кхоачашъе, аьнна чаккхдаьккхар нов. Дудаевс ший къамаьл.

...Ялат хьакха совхоза болхлой белабенна кІира даьлча баьча лоархІамо хьахьекхар, цхьа эатхал еха цун комбайн сецаь хиннаецаре Бачаев хьалха хургхилар. Бакъда, цу бахьано хьалха яла торо хилийтар Дудаева агрегата. Шоаш хІама дуа ха а кІезигъяь, 130—135 процент нормаш кхоачаш а еш, ше яьккха хьалхара моттиг дІа ца хецаш чакхъяьккхар Салаудина ялат чуэцара кампани.

А. ИСАЕВ.

ДукхагІеи дикагІеи чухьежа кизгаш деш йола цех

Респромсовета галантерейни артела чухьежа кигзаш арахецача цехерча болхлоша июль беттара план 137 процент кхоачашъяьй. Цеха болх дикагІа лелабарах цІи хезаь ба н.н. Зрайченко, Погосян, Корякин, Коваленко. Цар хІара бетта-бетта шоай нормаш кхоачашъю 140—150 процентага кхоачаш.

ХІанз шоллагІча ах шера кхы лакхара декхараш шоашта тІаийца къахьегаш ба цу цехера болхлой.

Сурта тІа: Погосян кизгаш шаьрдеш йолча машина тІа болх беш воал. Сурт а текст а И. Плиева.

„Машара проблемеи социализми" яха керда журнал

1958 шера августа шоллагІча ахбетта Праге арадоал хІара бетта арадувла коммунистически болхлойи партей «Машара проблемеи социализми» яха теоретически информационни журнал.

Журнала тІа хургья марксистско-ленински теорехи СССР-еи кхы долча социалистически мехкашкеи социализми коммунизми хьалъйирахи, коммунистически болхлойи партеша цар машарай социализманеи тІехьа лелабеча къовсама опытахи йола вопросаш.

Журнала страницаш тІа шерра ювцаш хургья дунен халкъашта юкъе лелабеча болхлой боламеи, империализмана духьал халкъаш Іоткъама кІалхара дахарна лелабеча къовсамеи, хІаьта халкъашта юкъерча гІулакхий проблемехи йола материалаш.

«Машара проблемеи социализми» яха журнал арадувргда эрсийи, китайи, немецкии, польскии, чешскии, французскии, английскии, итальянскии, испанскии кхыдолчеи меттала.

Журнала подписка е йиш хургья вай республике городийи, районийи «Союзпечата» отделашка, связа отделенешка.

Сентябрь бетта денз шу йисте даллалца подписка мах ба 12 сом, хІаьта цхьан номера мах 3 сом ба.

Новкъостий, подписка е цу кердача журнала!

Ю. Базгиев, «Союзпечата» Грознен городской отдела инструктор.

ДикагІчаргара хохкам эца

Дика хьийкъа латта ялат ца дойташ чуэцареи паччахьалкхенна из дІадалара план кхоачашъяреи мел лоархІам ба ховш, ялат чуэцача болх беш йола техника социаргІоацаш цунна дика ремонт еш, дии-бийсеи ца къовсащ болх беш ба «Октябра 40 шу» яхача совхоза (Наьсарен район) центральни мастерскера слесарь Золоторев Андрей, аьшк-пхьар Яндиев Билан, токараш Миронов Николайи Соболев Игнати, электросварщик Кодзоев Тухан.

ХІара дийнахьа йола балха нормаш 120—160 процент кхоачашъю цар. ХІаьта дийнахьи буси шоаш ийшшача хана мастерске боагІа уж.

Къ. ГАНДАРОВ.

Цамогаш барий терко йиц

Массехк отделени я Наьсарен районерча нов. Арабилидзе заведующи волча больнице, бакъда, ер да-кха укхаза белгалдаккха мегаргдар, ала йиш йолаш цхьа дика гІулакх-м дац цига цхьанна а отделене. Кхоачамбоацараш дукха а да: кхоачам болаш халаташ дац, кагийча берашта тІа-кІал екха хІамаш яц, хІаьта цигара маьнгаш-м могаш волчоа а вижа алла могаргдоацаш да.

Цамогаш бараштa дарба де эша молхаш-стрептомицин, пинициллин, глюкоза хилац больнице, цамогаш барий шой гаргарча нахага гІолла е Орджоникидзера, е Грознера лаха езаш хул уж. Иштта лаха йиш йоацараштa йоацаш а я уж.

Вай лел больницен скори помоща болх а. Шоферий дисциплина во хилар бахьан долаш эшача хана хьакхачац цамогаш волчоа гІо де хьайийха скори помоща машина, хІаьта цхьайолча хана лор воацаш а йоагІа из.

Амбулаторе а дукха да кхоачамбоацараш: готта я, кхоачам болаш наха Іоховша гІандаш дац, хІаьта цамогаш барашта доаггІача тайпара деш лорий новкъостал дац, цхьайолча хана райбольнице верзаве йиш йола саг республикански больнице хьожаву цар.

Цу дерригача кхоачам боацарий уйла а яь цамогаш барий йоггІача тайпара терко е, райбольницени амбулаторени болх тоабе декхарийла я Наьсарен района унахцІено лораяра отдел.

Б. ГАГИЕВ.

Школа кийчъяь баьннаб

Кердача дешара шера дика кийчо яьй № 1 йолча Урус-Мартановски юкъерча школе.

Тоадаь, кІир теха, басар хьакха кийчдаьд цига классни цІенош, дика тоаяьй парташ а. Дика кийчъяь яьннай школан мастерской, гараж, йиллача ханал 5 ди хьалха школана еррига ремонт яь а баьннаб школен болхлой.

ХІанз сихбенна доаго дахча Іалашдеш ба уж.

С. ЛОРСАНОВ.

Редактора зам. ДЖ. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІераха кинотеатр

Иоккха зал — Керда кинокомеди **«Ца воалаш хинна шофер»** Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗІамига зал № 1 **«Ца воалаш хинна шофер».** Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗІамига зал № 2 **«Дагадоацарех йизай улица»** — Долалу 9.30, 11.30 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

ЗІамига зал № 3 **«Ца воалаш хинна шофер».** Долалу 9.15, 11.15 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

Кинотеатр «Родина»

Керда кинокомеди **«Ца воалаш хинна шофер».** Долалу 1.15, 3.15, 5.15, 9.30.

«18-гІа шу» Долалу Іийрийна 11 сахьати сайрийна 7.15 даьлча.

Ахканара кинотеатр

«Леш доаца илли» Долалу 7.50, 9.50.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02327 Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 4818.